در اقتصاد دانش محور و دانش بنیان امروزی شرکتها باید بصورت مداوم و پیوسته در حال نوآوری و ارائه ایده ها و راهکارهای جدید و نوآورانه باشند تا بتوانند نه تنها در رقابت در اقیانوس سرخ پیشرو باشند بلکه با ارائه محصولات و خدمات کاملا جدید وارد بازار نامحدود اقیانوس آبی شده و دست به خلق و ایجاد تقاضا بزنند.

این ایده های نوآورانه و راهکارهای جدید می توانند به کمک سیستم پتنت تحت حمایت قانونی قرار بگیرند. راهنمای حاضر یکی از معتبرترین و پر استنادترین منابع منتشر شده توسط سازمان جهانی مالکیت فکری WIPO است که در سال ۲۰۱۸ منتشر شده است و سیستم پتنت را به خوانندگان بصورت جامع معرفی می کند. با مطالعه این کتاب خوانندگان می توانند با درک کاملی از فرآیند گرفتن پتنت تصمیم بگیرند که چگونه از آن استفاده کنند و در استراتژی کسب و کار خود بصورت ساده و عملی بکار ببرند.

مطالعه این کتاب به شرکتهای دانش بنیان، فناور، استارتاپ ها، شرکتهای کوچک و متوسط SMEها و مخترعین مستقل علاقمند به مالکیت فکری، اختراع و سیستم پتنت که به دنبال خلق ارزش بیشتر از نتیجه زحمات و فعالیتهای فناورانه و نوآورانه خودشان هستند برای رسیدن به درک کاملی از فرایندها و قوانین مشترک بین المللی توصیه می شود.

انتشارات زرنوشت

قیمت ۳۲۰۰۰ تومان

ISBN:978-622-288-259-4

رهسا®

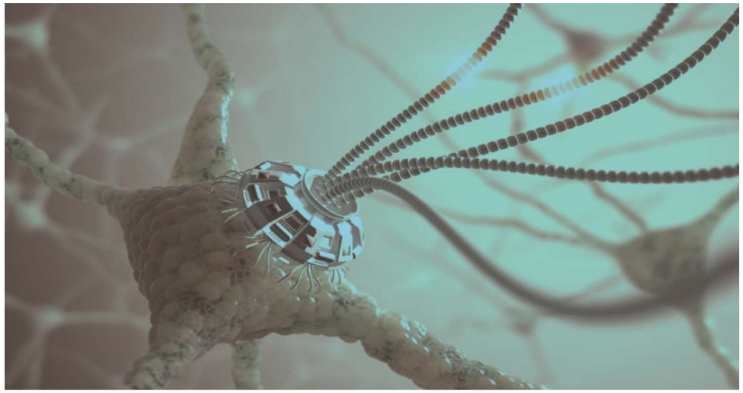
شرکت **راهکار هوشمند سرزمین ایده** در سال ۱۳۹۲ توسط **سالار بصیری** در شهر تهران تاسیس شد. هدف از تاسیس این شرکت ارائه خدمات تحقیق و توسعه محصولات مبتنی بر **فناوری های پیشرفته** با بهره گیری از علوم وفناوری های روز دنیا در جهت پاسخ به نیاز صنایع و دانشگاه ها و طراحی و ساخت محصولات **Hi-Tech** مورد نیاز سازمان ها، شرکتها و استارتاپ ها است. این شرکت در سال ۱۳۹۸ با محصول **اپتیکال میپینگ** توسط معاونت علمی و فناوری ریاست جمهوری **دانش بنیان** شده است.

اختراع آینده

مقدمه ای بر پتنت برای بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط

اختراع آینده

مقدمه ای بر پتنت برای بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط

مترجمان

سالار بصیری

کارشناس ارشد مهندسی مکانیک

ایمان لطفی

دانشجوی دکتری مدیریت تکنولوژی

بسم الله الرحمن الرحیم

اختراع آینده

مقدمه ای بر پتنت برای بنگاه های اقتصادی کوچک و متوسط

مترجما ن

سالار بصیری
کارشناسی ارشد مهندسی مکانیک

ایمان لطفی
دانشجوی دکتری مدیریت تکنولوژی

عنوان و نام پدیدآور	:	اختراع آینده: مقدمه‌ای بر پتنت برای بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط/ [سازمان جهانی مالکیت معنوی]؛ مترجمان سالار بصیری، ایمان لطفی؛ ویراستار اکرم قدبیگی.
مشخصات نشر	:	تهران: زرنوشت، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	:	۸۸ ص.: مصور، جدول.
شابک	:	۳۲۰۰۰۰ ریال : 978-622-288-259-4
وضعیت فهرست نویسی	:	فیپا
یادداشت	:	عنوان اصلی **Inventing the Future** - An Introduction to Patents for Small and Medium-sized Enterprises.
یادداشت	:	کتاب حاضر قبلا با همین عنوان و همین مترجمان توسط انتشارات درخت بلورین در سال ۱۴۰۰ فیپا دریافت کرده است.
عنوان دیگر	:	مقدمه‌ای بر پتنت برای بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط.
موضوع	:	ثبت اختراعات (حقوق بین‌الملل) Patents (International law) مالکیت معنوی (حقوق بین‌الملل) Intellectual property (International law) ثبت اختراعات -- قوانین و مقررات Patent laws and legislation
شناسه افزوده	:	بصیری، سالار، ۱۳۶۳-، مترجم
شناسه افزوده	:	لطفی، ایمان، ۱۳۶۳-، مترجم
شناسه افزوده	:	سازمان جهانی مالکیت معنوی
شناسه افزوده	:	World Intellectual Property Organization
رده بندی کنگره	:	K۱۵۱۷
رده بندی دیویی	:	۳۴۶/۰۴۸۶
شماره کتابشناسی ملی	:	۸۷۰۳۰۰۵
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیپا

انتشارات زرنوشت

تهران، میدان انقلاب، خیابان کارگر جنوبی،
کوچه مهدی‌زاده، شماره ۲۷، واحد ۱۹
تلفن: ۰۹۰۲۴۸۶۸۹۵۶ - ۶۶۴۷۹۶۱۵- ۶۶۴۳۵۶۳۷
www.zarnevesht.com

اختراع آینده

مقدمه‌ای بر پتنت برای بنگاه‌های اقتصادی کوچک و متوسط

سازمان جهانی مالکیت معنوی

مترجمان: سالار بصیری، ایمان لطفی

• **چاپ اول:** ۱۴۰۰ • **شمارگان:** ۵۰۰ نسخه • **ناشر:** زرنوشت

شابک: ۴ – ۲۵۹ – ۲۸۸ – ۶۲۲ – ۹۷۸

قیمت: ۳۲۰،۰۰۰ ریال

کلیه حقوق مادی و معنوی این ترجمه متعلق به مترجمان است، انتشار مطالب برای مصارف آموزشی و پژوهشی با ذکرمنبع مجاز است. هرگونه استفاده دیگر منوط به اخذ موافقت نامه کتبی از مترجمان خواهد بود.

این کتاب ترجمه‌ای است از:

Inventing the Future

An Introduction to Patents
for Small and Medium-sized Enterprises

Intellectual Property
for Business Series
Number 3

WIPO
WORLD
INTELLECTUAL PROPERTY
ORGANIZATION

The Secretariat of WIPO assumes no liability or responsibility with regard to the transformation or translation of the original content

دبیرخانه وایپو هیچگونه مسئولیتی در خصوص ترجمه و تبدیل محتوای اصلی ندارد.

فهرست

مقدمه ۹

پتنت ۱۱

۱. پتنت چیست؟ ۱۲

۲. اختراع چیست؟ ۱۴

۳. چرا باید به فکر پتنت کردن اختراعات بود؟ ۱۴

۴. برای حفاظت از دارایی‌های کسب و کار چه ابزار قانونی دیگر وجود دارد؟ ۱۷

۵. آیا برای اختراعی که قابلیت پتنت دارد باید اقدام نمود؟ ۱۸

۶. چه چیزی می‌تواند پتنت شود؟ ۲۱

۷. موضوع قابل پتنت چیست؟ ۲۲

۸. چگونه در مورد جدید و بدیع بودن اختراع قضاوت می‌شود؟ ۲۳

۹. اختراع چه زمانی دارای «گام ابتکاری» است؟ ۲۴

۱۰. «دارای کاربرد صنعتی» چیست؟ ۲۴

۱۱. الزام افشا چیست؟ ۲۴

۱۲. چه حقوقی به پتنت‌ها اعطا می‌شوند؟ ۲۵

۱۳. مخترع کیست و چه کسی حق مالکیت را بر پتنت دارد؟ ۲۶

نحوه گرفتن پتنت ۲۹

۱۴. از کجا باید شروع کنید؟ ۳۰

۱۵. جستجوی دانش پیشین را چگونه و کجا انجام می‌دهید؟ ۳۱

۱۶. چگونه برای حمایت تحت پتنت درخواست می‌دهید؟ ۳۳

۱۷. چقدر هزینه برای پتنت کردن اختراع صرف می‌شود؟ ۳۶

۱۸. چه زمانی باید پتنت فایل شود؟ ۳۷

۱۹. محرمانه نگه‌داشتن اختراع قبل از فایل تقاضانامه پتنت چقدر اهمیت دارد؟... ۳۸
۲۰. دوره ارفاقی چیست؟ ۳۹
۲۱. ساختار تقاضانامه پتنت چگونه است؟ ۴۱
۲۲. ثبت پتنت چه مدّت طول می‌کشد؟ ۴۳
۲۳. حمایت از پتنت چه زمانی آغاز می‌شود؟ ۴۴
۲۴. حمایت از پتنت چه مدّت ادامه خواهد داشت؟ ۴۴
۲۵.آیا برای فایل تقاضانامه پتنت نیاز به کارگزار است؟ ۴۵
۲۶. آیا امکان حمایت چندین اختراع از طریق یک تقاضانامه هست؟ ۴۶

پتنت گرفتن در خارج از کشور ۴۹

۲۷. چرا باید درخواست پتنت خارج از کشور داشته باشیم؟ ۵۰
۲۸. چه زمانی برای کسب حمایت پتنت خارج از کشور اقدام می‌کنید؟ ۵۰
۲۹. کجا برای حفاظت از اختراع مناسب است؟ ۵۲
۳۰. چگونه برای تقاضانامه حمایت از اختراع در خارج کشور اقدام می‌شود؟ ۵۲

تجاری‌سازی فناوری پتنت شده ۵۷

۳۱. چگونه فناوری پتنت شده تجاری‌سازی می‌شود؟ ۵۸
۳۲. چگونه محصول پتنت شده به بازار عرضه می‌شود؟ ۵۸
۳۳. آیا پتنت را می‌توان فروخت؟ ۵۹
۳۴. چگونه پتنت لایسنس می‌شود؟ ۵۹
۳۵. چه مقدار می‌توان انتظار نرخ حق امتیاز داشت؟ ۶۱
۳۶. تفاوت بین لایسنس انحصاری، غیرانحصاری و تکی چیست؟ ۶۱
۳۷. لایسنس انحصاری یا غیرانحصاری کدام برای پتنت بهتر است؟ ۶۲
۳۸. چه زمانی برای لایسنس دادن اختراع مناسب است؟ ۶۲
۳۹. چگونه می‌توان اجازه استفاده از پتنت رقبا را بدست آورد؟ ۶۳

اعمال حقوق پتنت ۶۵

۴۰. چرا باید حقوق مرتبط با پتنت اعمال شود؟ ۶۶

۴۱. چه کسی مسئول اعمال حقوق پتنت است؟ ۶۷

۴۲. اگر پتنت بدون اجازه استفاده شود چه می‌کنید؟ ۶۸

۴۳. گزینه‌های توافق در خصوص ادعای نقض خارج از دادگاه چیست؟ ۶۹

ضمائم ۷۱

پیوست ۱ - وب سایت‌های مفید برای اطلاعات بیشتر ۷۲

پیوست ۲ - واژه‌نامه ۷۳

پیوست ۳ - سوءتفاهم‌ها و افسانه‌ها دربارهٔ پتنت ۸۳

معرفی مترجمان

سالار بصیری مدیرعامل شرکت رهسا و متولد ۱۳۶۳ در شهر تهران است. ایشان اولین اختراع خودش را در سال ۰۸۳۱ با عنوان متر لیزری انجام داد و برگزیده جشنواره جوان خوارزمی در سالهای ۰۸۳۱ و ۱۳۸۳هستند. پژوهشگر برگزیده استان گیلان و دانشگاه گیلان در سالهای ۱۳۸۶تا ۱۳۸۸ حاصل ارائه بیشتر از ۲۰ مقاله علمی و پژوهشی داخلی و بین المللی و طراحی و اجرای پروژه های آزمایشگاهی و دانشگاهی متعدد است که در کارنامه فعالیت های علمی و پژوهشی ایشان دیده می شود. ایشان در سال ۱۳۸۹ در مقطع کارشناسی ارشد مهندسی مکانیک از دانشگاه گیلان فارغ التحصیل شدند و سپس در سال ۱۳۹۲ شرکت دانش بنیان راهکار هوشمند سرزمین ایده ، **رهسا**، را تاسیس کردند. کسب گواهینامه های دوره های مالکیت فکری سازمان جهانی مالکیت فکری WIPO همچون دوره نگارش پتنت، دوره پیشرفته جستجوی اطلاعات پتنت، دوره اصول مالکیت فکری، دوره ثبت علائم تجاری از طریق پیمان مادرید و دوره پیمان همکاری ثبت اختراع PCT بخشی از رزومه ایشان در زمینه مالکیت فکری و اختراع است. نگارش و ثبت دو تقاضانامه بین المللی پتنت PCT، ثبت ۴ اختراع ملی ، ثبت دو برند ملی و گرفتن جوائز متعدد بین المللی مسابقات اختراعات از کشورهای سوییس، آمریکا، آلمان، ترکیه، کرواسی، لهستان و کانادا بخش دیگری از رزومه ایشان است. .

ایمان لطفی متولد سال ۱۳۶۳ از خطه جنوب غرب کشور فعال اکوسیستم استارتاپی و پژوهشگر حوزه فناوری های دیجیتال، دانش آموخته مترجمی زبان انگلیسی در مقطع کارشناسی و مدیریت تکنولوژی در گرایش های انتقال فناوری و تحقیق و توسعه در مقاطع تحصیلات تکمیلی می باشد. همچنین ایشان برگزیده رویدادهای علمی، دارای سوابق تألیف مقالات و ترجمه کتب و پژوهشگری در پروژه های ملی و استانی در حوزه مدیریت می باشد. حوزه های مورد علاقه ایشان مشاوره به استارتاپ ها و شرکت های دانش بنیان در زمینه های استراتژی و مدل های توسعه کسب و کار می باشد

مقدمه مترجمان

صاحبنظران و سازمان‌های بین المللی اکثرا بر این نکته تاکید دارند که زیربنای اقتصاد دانش بنیان مالکیت فکری است. در حقیقت به همان اندازه که انتشار مقالات علمی در گسترش دانش موثر است، مالکیت فکری و خصوصا اختراع و پتنت در گسترش فناوری تاثیرگذار است. پتنت را می‌توان جبران کننده تلاش شرکتها و مخترعان مستقل در ازای سرمایه گذاری منابع محدود بر گسترش فناوری و ارائه راه حل های نوآورانه برای مشکلات دانست. بدون سیستم حمایت از اختراع و پتنت مطمئنا سرمایه‌گذاری شرکت‌ها در گسترش مرزهای فناوری توجیه ندارد. سیستم پتنت پایه‌گذار مبانی حقوقی و قانونی حمایت از فناوری و نوآوری و یکی از مهمترین منابع دانش فنی بشر است، بطوری که درصد قابل ملاحظه ای از دانش فنی طبقه بندی شده تنها در اسناد پتنت منتشر می‌شود .

با توجه به اهمیت پتنت در گسترش اقتصاد دانش‌بنیان و لزوم دسترسی بازیگران اصلی اکوسیستم نوآوری و فناوری کشور به منابع معتبر و قابل اعتماد جهانی، مترجمان تصمیم گرفتند با ترجمه کتاب حاضر که یکی از کتابهای معتبر منتشر شده توسط سازمان جهانی مالکیت فکری است، گامی کوچک در جهت گسترش فرهنگ و دانش مالکیت فکری بردارند. این کتاب بصورت خلاصه اکثر مطالب مرتبط با پتنت را به خواننده منتقل می‌کند و نه تنها می‌تواند نقطه شروعی برای ورود به دنیای مالکیت فکری و پتنت باشد بلکه مطالب مفیدی برای استفاده افراد با تجربه تر هم ارائه می‌دهد. همچنین به خواننده کمک می‌کند تا هنگام مشاوره و کسب نظر متخصصان این حوزه سوالات مناسب بپرسد. در ترجمه کتاب سعی شده است تا بیشترین وفاداری به متن اصلی حفظ شود و با توجه به تخصصی و نو بودن دانش مالکیت فکری کمترین دخل و تصرفی در مطالب صورت نگیرد .

مترجمان از هرگونه انتقاد و پیشنهادی در جهت کاملتر شدن مطالب ارائه شده و تصحیحات استقبال می کنند. لطفا نظرات خود را به ایمیل مترجمان ارسال بفرمایید .

آذر ۱۴۰۰ - تهران - ایران
سالار بصیری ، salarbasiri.smart@gmail.com
ایمان لطفی ، im.lot i63@gmail.com

مقدمه

مقدمه کتاب

این کتاب سومین اثر، از سری راهنماهای مالکیت فکری برای کسب و کارها است که به پتنت به عنوان ابزاری حیاتی جهت فعال سازی شرکت‌ها، در راه رسیدن به حداکثر سود از ایده‌های فناورانه جدید تمرکز نموده است.

مدیریت منابع دانش، خصوصاً ایده‌ها و مفاهیم نو در توانایی بنگاه‌های اقتصادی برای تغییر، سازگاری و کسب فرصت‌های جدید در محیط رقابتی کسب و کار با تغییرات سریع امری ضروری است.

در اقتصاد دانش محور امروز، تقریباً هر بنگاهی که بر بهبود نیازمندی‌های فناورانه تکیه دارد باید پتنت را عامل کلیدی در استراتژی کسب و کار خود مد نظر بگیرد. این راهنما به زبان ساده و کاربردی فواید سیستم پتنت را برای همه بنگاه‌ها توضیح می‌دهد. در ضمن توصیه می‌کند وقتی به دنبال حفاظت، بهره‌برداری و الزام پتنت هستید با کارشناس آن مشورت کنید. این راهنما با ارائه اطلاعات کاربردی و لازم برای درک مبانی پتنت، کمک می‌کند تا هنگام مشاوره با کارشناس سؤال‌های صحیح بپرسید.

بنگاه‌های کوچک و متوسط (SME) ها، به استفاده از راهنمای حاضر جهت یکپارچه کردن فناوری و راهبردهای پتنت در استراتژی‌های کلان کسب و کار، بازاریابی و صادرات خود تشویق می‌شوند. سازمان جهانی مالکیت فکری (WIPO) از بازخورد راهنما، برای بهبود آن استقبال می‌کند تا بدین وسیله نیازهای در حال ظهور شرکت‌های SME در سرتاسر جهان را بهتر محقق نماید.

این کتاب معرفی کلی از پتنت ارائه می‌دهد و برای سایر منابع WIPO ارجاع شده در متن می‌توانید به آدرس وب سایت www.wipo.int/publications و منبع یادگیری الکترونیک IP PANORAMA در سایت ww.wipo.int/sme/en/multimedia مراجعه کنید. همه منابع موجود به صورت رایگان در دسترس هستند. با این وجود نه کتاب حاضر و نه منابع ارجاع شده جایگزینی برای مشاوره قانونی حرفه‌ای نیستند.

پتنت

۱. پتنت چیست؟

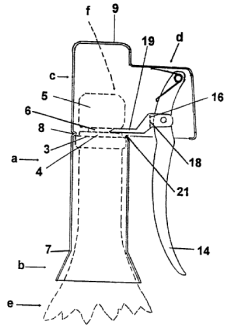
پتنت یا گواهی اختراع حق انحصاری است که دولت به **اختراع** جدید، دارای **گام ابتکاری و قابلیت کاربرد صنعتی** اعطا می‌کند.

این گواهی به دارنده حق قانونی می‌دهد تا دیگران را از ساخت، استفاده، پیشنهاد برای فروش، فروش یا وارد کردن محصول یا فرآیند مبتنی بر اختراع پتنت شده، بازدارد یا متوقف نماید.

پتنت **ابزار کسب و کار قدرتمندی** برای کسب انحصار قانونی در خصوص یک محصول یا فرآیند جدید است، تا جایگاه بازار قوی را توسعه دهد یا درآمدهایی از طریق اعطای حق امتیاز (لیسانس) به دست آورد. محصولی پیچیده مانند دوربین، تلفن همراه و خودرو ممکن است میان بسیاری از اختراعات ثبت شده متفاوت تحت مالکیت دارندگان متعدد ارتباط برقرار نماید.

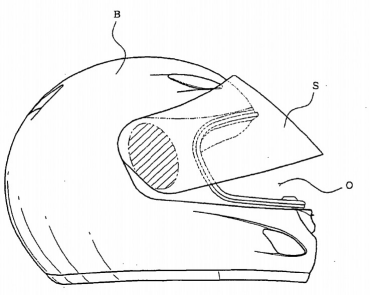
پتنت توسط **اداره اختراع ملّی** هر کشور یا **ادارهٔ اختراع منطقه‌ای** متعلق به گروهی از کشورها اعطا می‌شود. این گواهی برای زمان معین، معمولاً **۲۰ سال** از تاریخ تکمیل تقاضانامه به شرط پرداخت به موقع هزینه‌های حفظ مالکیت اعتبار دارد. پتنت **حق سرزمینی**[۱] است و به مرزهای جغرافیایی کشور یا منطقه مربوطه محدود می‌شود .

در ازای حق انحصاری به دست آمده از پتنت، لازم است متقاضی اختراع با ارائه توصیف نوشتاری مفصل، صحیح و کامل درباره اختراع در فرم پتنت آن را **برای جامعه افشا نماید** (شماره ۱۱). تقاضانامه پتنت اعطا شده در بسیاری از کشورها در نشریه یا روزنامه رسمی چاپ می‌شود.

پتنت شماره US6386069B1،
درپوش استخراج کننده نوشیدنی‌های گازدار که توسط مخترعان آرژانتینی، هوگو اولیورا، رابرتو کاردون و ادواردو فرناندز در سراسر جهان تجاری‌سازی شد و شرکتی توسط مخترعان، تحت علامت تجاری Descorjet تأسیس گردید.

۱. منظور از حق سرزمینی Territorial Right، این است که دامنه نفوذ هر پتنت محدود به مرزهای کشوری است که در آن اعطا شده است.

پتنت شمار EP1661474B1، وسیله نصب محافظ برای کلاه ایمنی، که به سادگی روی بدنه کلاه نصب یا جدا شود. شرکت کره‌ای سازنده کلاه موتورسواری HJC تعداد ۴۲ پتنت در سراسر جهان برای کلاه‌های نوآورانه خودش در اختیار دارد. راز موفقیت عظیم این شرکت فروش ۹۵ درصد از محصولاتش و صادرات آن است.

قدرت نوآوری

توجه به تمایز بین «اختراع» و «نوآوری» مهّم است. در این راهنما، کلمه **نوآوری** به معنای **فرآیند خلق محصول تجاری از یک اختراع تعریف** می‌شود. به عبارت دیگر، اختراع هرچیز جدید را به عینیت می‌رساند و نوآوری آن را کاربردی می‌سازد. لذا برای تعیین موفقیت اختراع و نوآوری به ترتیب معیارهای فنی و تجاری لحاظ می‌شوند. اختراع زمانی روی می‌دهد که راه حل فنی برای مسأله، الزامات قانونی خاصی برای پتنت شدن محقق می‌نماید. نوآوری ممکن است بر مبنای ایده‌ها قابل پتنت باشد یا نباشد.

بعضی از دلایل اصلی چرایی علاقه‌مندی شرکت‌ها به نوآوری‌های فناورانه عبارتند از:

- بهبود فرآیندهای تولید به منظور صرفه‌جویی در هزینه‌ها و افزایش بهره‌وری
- معرفی محصولات جدید برای محقق کردن نیازهای مشتری
- پیش افتادن در رقابت و توسعه سهم بازار
- تضمین توسعه فناوری، برای تحقق نیازهای واقعی و در حال ظهور کسب و کار و مشتریانش
- پیشگیری از وابستگی فناورانه به فناوری شرکت‌های دیگر

در اقتصاد امروز، مدیریت نوآوری‌های فناورانه به دانش مناسبی از سیستم پتنت نیاز دارد تا شرکت از کسب حداکثر سود ناشی از ظرفیت مبتکرانه و خلاقانه خودش، به منظور بنیان نهادن مشارکت‌های سودآور با دیگر دارندگان پتنت و خودداری از استفاده غیر مجاز از فناوری متعلق به دیگران اطمینان یابد.

از نظر تاریخی، کسب و کارها اختراعات خودشان را به صورت داخلی مدیریت می‌کنند. روش **نوآوری «بسته»** کنترل کامل کسب و کار بر فرآیند اختراع را تضمین می کند تا صرفاً روی توسعه ایده‌های خودش برای موفقیت در بازار تکیه کند. در مقابل، **نوآوری «باز»** تشخیص می‌دهد توسعه اختراعات صرفاً داخلی از مزیت کارشناسان خارجی، دیگر کسب و کارهای نوآورانه و ثروت عظیم تحقیق و توسعه جهانی استفاده نمی‌کند. کسب و کارهای کوچک و متوسط باید مفهوم نوآوری «باز» را به هنگام توسعه استراتژی کسب و کارهایشان در ذهن داشته باشند؛ که با تحقق سود بیشتر، کاهش ریسک و زمان عرضه به بازار به دلیل ایده‌های قابل دسترس، با خلق چارچوب محیط قابل اعتماد براساس کاربرد اصول مدیریت، اسرار تجاری کاهش می‌یابد (شماره ۵)، آنگاه مفهوم نوآوری باز می‌تواند ارزشمند باشد.

۲. اختراع چیست؟

به طور کلی **اختراع** در قانون پتنت، به عنوان **راه حل جدید و ابتکاری برای مسأله فنی** تعریف می‌شود. این راه‌حل ممکن است به خلق دستگاه، محصول، روش یا فرآیند کاملاً جدید منجر شود یا صرفاً **بهبودی تدریجی** در محصولی یا فرآیندی شناخته شده باشد. البته یافتن چیزی که قبلاً در طبیعت وجود داشته به عنوان اختراع واجد شرایط نیست بلکه اختراع باید دربردارندهٔ نبوغ، خلاقیت و قوه ابتکار انسانی باشد.

اکثر اختراعات نتیجه تلاش قابل توجه و سرمایه‌گذاری بلند مدّت در تحقیق و توسعه هستند، بسیاری از بهبودهای فنی ساده و ارزان، درآمد و سودهای قابل توجه برای مخترعان یا شرکت‌های خودشان تولید می‌کنند.

۳. چرا باید به فکر پتنت کردن اختراعات بود؟

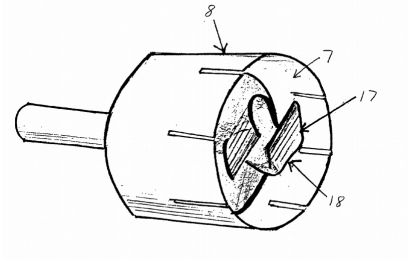
حق انحصاری فراهم شده توسط پتنت، ممکن است بین موفقیت و شکست در فضای کسب و کار چالش برانگیز، ریسک‌پذیر و پویا تفاوت ایجاد کند.

دلایل کلیدی پتنت کردن عبارتند از:

- **پیشگیری از پتنت کردن توسط دیگران**؛ با گرفتن پتنت، دارنده آن دیگران را از گرفتن پتنت برای همان اختراع در هر جای دنیا منع می‌نماید.

- **تقویت موقعیت بازار؛** پتنت، به مالک خودش حق انحصاری برای جلوگیری یا متوقف کردن دیگران در استفاده از اختراع پتنت شده می‌دهد. بنابراین با کاهش عدم قطعیت، ریسک رقابت با سوءاستفاده‌گرها و متقلبان کم می‌شود. حقوق اختراع پتنت شده کار را برای رقبای جدید جهت ورود به بازار سخت‌تر می‌نماید. همچنین به مالک پتنت، زمان بیشتری می‌دهد که خود را توانمند سازد تا در موقعیت خود استقرار یابد.
- **افزایش سود یا برگشت سرمایه؛** اگر شرکت به طور قابل توجه‌ای در تحقیق و توسعه سرمایه‌گذاری کرده باشد، حمایت از پتنت می‌تواند برای احیای هزینه آن و افزایش بازگشت سرمایه کمک نماید.
- **کسب درآمد اضافی از حق امتیاز؛** مالک پتنت ممکن است حق استفاده از حقوق اختراع را به ازای پرداخت مقطوع یا مستمر به دیگران واگذار نماید. فروش (اختصاص دادن) پتنت، مالکیت را منتقل می‌کند، در حالی که لایسنس یا حق امتیاز اجازه استفاده از اختراع را تحت شرایط خاصی می‌دهد (شماره‌های ۳۹-۳۱).
- **دسترسی به فناوری از طریق حق امتیاز متقابل؛** اگر شرکتی به فناوری تحت مالکیت دیگران دسترسی داشته باشد، ممکن است از پتنت‌های خودش برای مذاکره یا توافقات حق امتیاز متقابل استفاده کند؛ یعنی اینکه طرفین قبول می‌کنند که طرف دیگر اجازه استفاده از همه پتنت‌های مرتبط را تحت شرایط خاص داشته باشد (شماره ۳۹).
- **دسترسی به بازارهای جدید؛** اعطای حق امتیاز پتنت‌ها به کسب و کارهای دیگر (یا حتی تقاضانامه‌های پتنت در نوبت) دسترسی به بازارهای جدید را فراهم می‌نماید. در غیر این صورت به دلیل موانع قانونی کسب و کار، بازارهای جدید غیر قابل دسترسی می‌شوند. به منظور استفاده از مزیت بازارهای بین‌المللی جدید، باید اختراع در بازار[های] خارجی مرتبط محافظت شود. معاهده همکاری پتنت (PCT) گزینه‌ای برای جستجوی حمایت از اختراع در کشورهای عضو PCT از طریق تقاضانامه واحد ارائه می‌دهد (شماره‌های ۳۰-۲۷).

- **کاهش ریسک برای نسخه‌برداری غیرقانونی دیگران از اختراع؛** کسب حمایت پتنت مستلزم انتشار اطلاعات درباره اختراع است، به طوری که افراد دیگر مشاهده می‌کنند که آیا اختراع پتنت شده است یا خیر. این عمل فرصت‌های تخلف را کاهش می‌دهد یا حداقل مبنایی برای متوقف کردن رقبا از تخلف ایجاد می‌کند و به دنبال جبران آسیب می‌باشد (شماره ۴۰).
- **ارتقای توانایی برای تأمین بودجه؛** سرمایه‌گذاران اطمینان خاطری که از پتنت به دست می‌آید ارزشمند می‌دانند. حفظ حقوق پتنت_ یا حتی تقاضانامه‌های در نوبت _ می‌تواند توانایی شرکت را برای افزایش سرمایه مورد نیاز برای رساندن محصول به بازار ارتقا دهد. در واقع در بعضی بخش‌ها مانند زیست فناوری، سبد پتنت قوی اغلب برای جذب سرمایه‌گذاران الزامی است.
- **کسب ابزاری قوی در مقابل متقلبان و سوءاستفاده‌گرها؛** به منظور الزام اثربخشی حق اختصاصی پتنت، باید ابلاغیه نقض پتنت یا دادنامه داده شود. داشتن یک پتنت، توانایی اقدام قانونی موفق در مقابل کپی‌کنندگان و متقلبان را بهبود می‌دهد (شماره ۴۲).
- **تقویت تصویر شرکت؛** شرکای تجاری، سرمایه‌گذاران و مشتریان اغلب نمونه کارهای پتنت را به عنوان نمایش سطح بالایی از تخصص و ظرفیت فناوری شرکت می‌بینند. این امر در یافتن شرکای کسب و کار همچنین در بهبود وجهه و ارزش بازار شرکت مفید است. در واقع، برخی شرکت‌ها پتنت‌هایشان را جهت تبلیغات و نمایش تصویر نوآورانه از خودشان در جامعه به‌کار می‌گیرند.

پتنت شماره US2002137433، مته دریل مبتکرانه و برنده جایزه، که برای سوراخکاری روی شیشه و سرامیک به کار می رود. توسط مخترع اهل پرو خوزه ویدال ماریتینا پتنت شد و او را قادر ساخت که مستقیماً محصول را تجاری‌سازی کند درحالی که حق امتیاز را از طریق لایسنس اختراع بدست آورد.

۴. برای حفاظت از دارایی‌های کسب و کار چه ابزارهای قانونی دیگر وجود دارد؟

تمرکز این راهنما بر **پتنت** است. با توجه به اینکه چه کالا یا خدماتی توسط کسب و کار ارائه می‌شود، انواع دیگری از حقوق مالکیت فکری برای حمایت از ویژگیهای نوآورانه مناسب عبارتند از:

- **مدل‌های کاربردی**[۱]؛ تحت عنوان پتنت‌های «کوتاه مدّت»، «جزئی» و «نوآورنه» شناخته می‌شوند. در بیشتر کشورها، برخی از اختراعات با بهبود جزئی یا سازگاری‌های کوچک با محصولات موجود، به عنوان مدل‌های کاربردی قابل حمایت هستند (متن بعد از شماره ۶).
- **اسرار تجاری**؛ تمام اطلاعات محرمانه کسب و کار شامل طراحی‌ها، ماشین‌ها و فرآیندها به عنوان رازهای تجاری حفاظت می‌شوند. تا وقتی اطلاعات به طور کلی شناخته شده نیستند، ارزش تجاری آنها از محرمانه نگه داشتن آنها نشأت می‌گیرد و برای حفظ اسرار آنها؛ از جمله محدود کردن دسترسی بر مبنای «نیاز به آگاهی» و ورود به توافقات محرمانه یا عدم افشا (به کادر بعد از شماره ۵ مراجعه کنید) گام‌های منطقی برداشته می‌شوند.[۲]
- **طرح‌های صنعتی**؛ انحصار ویژگی‌های تزئینی یا زیبایی شناختی محصول از طریق قوانین طرح‌های صنعتی حمایت می‌شود. در برخی کشورها از آنها به عنوان «پتنت‌های طراحی» یاد می‌شوند.[۳]
- **علائم تجاری**؛ حفاظت از علائم تجاری، حق انحصاری نسبت به کلمات، علائم و رنگ‌ها ایجاد می‌کند، که برای تمایز محصولات یک شرکت از شرکت‌های دیگر استفاده می‌شود.[۴]
- **حق نشر و حقوق مربوط به آن**؛ شکل بیان ادبی اصلی آثار هنری و فنی (مانند نرم‌افزارها) توسط حق نشر و حقوق مرتبط به آن حفاظت می‌شوند.[۵]

---

۱. Utility Models

۲. IP Panorama، قسمت ۴

۳. IP Panorama، «خوب به نظر برسید»، قسمت۲، شمارهٔ ۴۹۸ ، انتشاراتWIPO

۴. IP Panorama، «ساختن یک علامت» قسمت ۲ و ۱۲، شمارهٔ ۱/۹۰۰، انتشارات WIPO

۵. IP Panorama، «تجلی خلاقیت» قسمت ۵، شمارهٔ ۹۱۸، انتشارات WIPO

- **گونه‌های گیاهان جدید؛** در بسیاری از کشورها، پرورش دهندگان گیاهان جدید می‌توانند حمایتی تحت عنوان "حقوق پرورش دهنده گیاه" بدست آورند.[1]
- **طرح چیدمان (نقشه نگاری) مدارهای مجتمع**؛ طرح چیدمان اصلی از مدار مجتمع در مقابل کپی‌برداری حفاظت می‌شود.

۵. آیا برای اختراعی که قابلیت پتنت دارد باید اقدام نمود؟

همیشه خیر. صرفاً به دلیل اینکه یک ایده فناورانه قابلیت پتنت شدن دارد نمی‌تواند موفقیت تجاری هم بدست آورد. در واقع، بیشتر اختراعات پتنت شده تجاری سازی نمی‌شوند و محصول یا نوآوری فناورانه اغلب به طور مؤثری با ابزارهای دیگر حفاظت می‌شوند. بنابراین تحلیل دقیق هزینه_سود از جمله گزینه‌های ضروری قبل از تقاضانامه پتنت است و باید به آن توجه شود. کسب، حفظ و التزام اجرایی یک پتنت گران و مشکل است؛ به همین دلیل این تصمیم اول از همه باید بر احتمال کسب موفقیت تجاری از پتنت استوار باشد.

سؤالاتی که هنگام تصمیم‌گیری برای فایل کردن تقاضانامه پتنت پرسیده می‌شود شامل موارد ذیل است:

- آیا بازاری برای اختراع وجود دارد؟
- چه جایگزین‌هایی وجود دارند و چگونه با این اختراع مقایسه می‌شوند؟
- آیا اختراع برای بهبود و توسعه محصول موجود یا جدید مفید است و مناسب استراتژی کسب و کار شرکت می‌باشد؟
- آیا لایسنس گیرنده‌ها یا سرمایه‌گذاران بالقوه علاقه‌مند ورود اختراع به بازار وجود دارد؟
- چقدر اختراع برای کسب و کار و رقبا ارزشمند است؟
- آیا «مهندسی معکوس» اختراع از محصول عرضه شده به بازار، یا «طراحی پیرامون» آن کار آسانی است؟
- چقدر احتمال دارد دیگران، خصوصاً رقبا چیزی که قبلاً اختراع شده را دوباره اختراع و پتنت کنند؟

---

۱. به سایت www.upov.int مراجعه کنید.

- آیا سودهای مورد انتظار از یک موقعیت خاص در بازار، هزینه‌های پتنت کردن را توجیه می‌کند؟ (شماره ۱۷ درباره هزینه‌های پتنت کردن)
- پوشش ادعانامه پتنت چقدر گسترده است و آیا این کار حفاظت تجاری مفید را فراهم می‌کند؟
- آیا شناسایی نقض پتنت آسان می‌باشد (چنانکه نقض پتنت‌های فرآیند، به صورتی که کسی متوجه نشود آسانتر است.) و شما برای سرمایه‌گذاری زمان و منابع مالی به منظور الزام اجرایی آن آماده هستید؟

پتنت‌ها در برابر رازداری و در برابر افشا

اگر اختراع بتواند الزامات قابلیت پتنت شدن را محقق نماید (شماره ۶)، شرکت با یک انتخاب مواجه می‌شود؛ اختراع را به عنوان راز تجاری نگه دارد، آن را پتنت کند یا مطمئن شود که هیچ کس دیگر نمی‌تواند با افشاسازی آن را پتنت کند. (معمولاً این امر به عنوان **انتشار تدافعی**[1] شناخته می‌شود.) بدین ترتیب از جایگاه آن در «حوزه دانش عمومی» اطمینان می‌یابد.

بر اساس سیستم قانونی کشور، اسرار تجاری ممکن است تحت عنوان قانونگذاری برای مقابله با رقابت ناعادلانه از طریق بندهای خاص یک یا چند قانون، پرونده حقوقی درباره حفاظت از اطلاعات محرمانه، شرایط قراردادی در توافقات با کارمندان، مشاوران، مشتریان و شرکای کسب و کار یا ترکیبی از موارد بالا حفاظت شوند.

حمایت اسرار تجاری چند **مزیت بالقوه** دارد:

- هیچ هزینه ثبتی در بر ندارد.
- در اداره دولتی نیاز به افشا یا ثبت ندارد و اختراع انتشار نیافته است.
- محدودیت زمانی ندارد.
- تأثیر فوری دارد.

امّا دارای **عیوب بالقوه** قابل توجهی هم است:

- قوانین اسرار تجاری، اختراع یا کشف مستقل را به جز اکتساب، استفاده و افشای نامناسب منع نمی‌کند.

---

۱. منظور از انتشار تدافعی؛ یعنی موضوع اختراع پیش از ثبت تقاضانامه پتنت منتشر شود و بدین ترتیب امکان گرفتن پتنت برای آن اختراع توسط همه ذینفعان از جمله رقبا منتفی خواهد شد.

- اگر راز تجاری به صورت عمومی افشا شود، هر کسی که به آن دسترسی داشته باشد در استفاده از آن آزاد است.
- اگر راز تجاری در محصولی نوآورانه نمایان شود، ممکن است دیگران بتوانند آن را کشف و « مهندسی معکوس» کنند و بدون اجازه استفاده نمایند.
- اعمال حقوق اسرار تجاری بر اساس قوانین حاکم دشوار است.
- یک راز تجاری ممکن است توسط کسانی پتنت شود که احتمالاً به دنبال متوقف کردن استفاده خودتان از آن هستند.

علی‌رغم آنکه پتنت و اسرار تجاری ممکن است ابزارهای جایگزین برای حمایت از اختراع در نظر گرفته شوند، امّا آنها معمولاً مکمل هم هستند. به این دلیل که تقاضانامه‌های پتنت، عموماً اختراعات را تا زمان انتشار تقاضانامه آن توسط ادارهٔ اختراع محرمانه نگه می‌دارد. علاوه بر این، بخش عمده‌ای از دانش فنی ارزشمند درباره نحوه بهره‌برداری موفقیت‌آمیز اختراع پتنت شده، اغلب به عنوان اسرار تجاری نگهداری می‌شود.

مطالعه موردی: استفاده شرکت Ecoflora از اسرار تجاری در کنار پتنت

شرکت کلمبیایی Ecoflora SAS محصولات گیاهی برای مصارف شخصی، خانگی، کشاورزی و کاربردهای صنعتی توسعه می‌دهد. این شرکت مجموعه نوآورانه‌ای از محصولات صنعتی و خانگی برمبنای باغبانی غنی آمریکای جنوبی؛ شامل رنگدانه‌ها، حشره‌کش‌ها و صابون در کنار سایر موارد ایجاد کرده است. این شرکت برای گسترش مجموعه محصولات، سرمایه‌گذاری کلانی در تحقیق و توسعه انجام داده است و از این سرمایه‌گذاری ارزشمند با استفاده از سیستم مالکیت فکری با دقّت حفاظت می‌کند. شرکت‌های زیرمجموعه Ecoflora پتنت‌های زیادی در مالکیت خودشان دارند که بسیاری از آنها در PCT فایل شده‌اند. البته این اختراع‌های پتنت شده تنها دارایی IP آنها نیستند، فرآیندهای که طی آن این محصولات ساخته می‌شوند نیز حیاتی است و شرکت Ecoflora از اکثر آنها با استفاده از اسرار تجاری حفاظت می‌کند.[1]

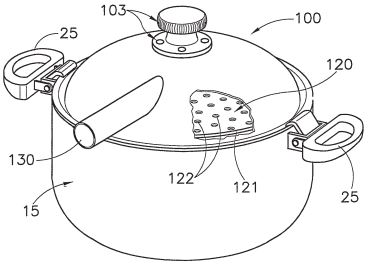
۱. مقاله مزایای IP ، پایگاه داده مطالعات موردی WIPO، سایت www.wipo.int/ipadvantage.

۶. چه چیزی می‌تواند پتنت شود؟

برای آنکه اختراع تحت حمایت پتنت قرارگیرد باید واجد شرایط ذیل باشد:

- موضوع **قابلیت پتنت شدن** داشته باشد (شماره ۷).
- **جدید** (دارای الزامات تازگی) باشد (شماره ۸).
- **گام ابتکاری** (الزام غیر بدیهی بودن) داشته باشد (شماره ۹).
- قابلیت **کاربرد** (مفید بودن) **در صنعت** داشته باشد (شماره ۱۰).
- اطلاعات، شفاف و کامل (الزامات افشا) درتقاضانامه پتنت **فاش شود** (شماره ۱۱).

بهترین روش برای درک این الزامات، مطالعه موضوعاتی است که توسط دیگران در زمینه فنی مرتبط پتنت شده است. لذا بهتر است به پایگاه داده‌های پتنت مراجعه شود (شماره‌های ۱۵-۱۴).

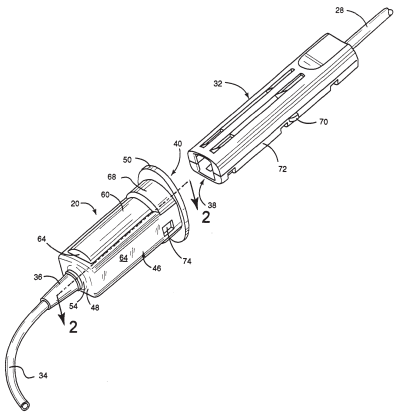

تقاضانامه پتنت به شماره PCT/ IT2003/000428 ، ظرفی برای آماده کردن غذا یا نوشیدنی با استفاده از مایعات گرم شده

مدل‌های کاربردی Utility Model

برخی از ویژگی‌های کلیدی مدل‌های کاربردی عبارتند از:

- شرایط گرنت مدل‌های کاربردی نسبت به پتنت کمتر سخت‌گیرانه هستند، به دلیل اینکه الزام «گام ابتکاری» کمتر است یا اساساً وجود ندارد.
- عموماً رویه گرنت مدل‌های کاربردی نسبت به پتنت کردن سریعتر و ساده‌تر است.
- دوره مدل‌های کاربردی معمولاً کوتاهتر است.
- مدل‌های کاربردی، در بعضی کشورها محدود به دامنه فناوری‌های خاصی هستند و ممکن است برای محصول فراهم باشند امّا برای فرآیند این چنین نباشند.
- معمولاً تقاضانامه مدل کاربردی یا مدل کاربردی گرنت شده می‌تواند به تقاضانامه پتنت معمول تبدیل شود.

تقاضانامه پتنت به شماره PCT/AU1999/000598 مجرایی است که وقتی سوزن خونگیری از بدن خون دهنده بیرون کشیده می‌شود، جمع می‌گردد. تقاضانامه این اختراع به عنوان مدل کاربردی در سال ۱۹۹۴ توسط شرکت استارتاپ استرالیایی به نام ITL فایل شد، سپس به پتنتی استاندارد تبدیل و تحت علامت Do-norcare تجاری‌سازی شد. این محصول موفق بین‌المللی جوایز طراحی معتبری برنده شد.

۷. موضوع قابل پتنت چیست؟

در اکثر قوانین اختراع ملّی یا منطقه‌ای، موضوع قابل پتنت به طور سلبی خصوصاً با ارائه فهرستی از مواردی غیر قابل پتنت تعریف می‌شود. به همین دلیل تفاوت‌های قابل توجه‌ای بین کشورها وجود دارد. در ادامه مواردی که در برخی زمینه‌ها از شمول پتنت در بسیاری از حوزه‌های قضایی مستثنی شده ذکر می‌شوند:

- نظریات انتزاعی و علمی
- آثار زیبایی شناختی
- طرح‌ها، قوانین و روش‌هایی برای انجام فعالیت ذهنی
- مواردی که به طور طبیعی در جهان بوجود می‌آید.
- اختراعاتی که بهره‌برداری از آنها بر نظم عمومی، اخلاق حسنه یا سلامتی عمومی تأثیر می‌گذارند.
- روش‌های تشخیصی، درمانی و جراحی انسان‌ها یا حیوانات
- گیاهان و حیوانات به جز میکروارگانیسم‌ها (موجودات ریزاندام) و فرآیندهای پایه‌ای زیست‌شناسی برای تولید گیاهان یا حیوانات به جز فرآیندهای غیرزیستی و میکروبیولوژی
- برنامه‌های رایانه‌ای

حفاظت از برنامه‌های کامپیوتری

در بعضی کشورها، الگوریتم‌های ریاضی به عنوان مبنای بهبود عملکرد برنامه‌های کامپیوتری با **پتنت** محافظت می‌شوند؛ در حالی که در گروه دیگری ازکشورها این برنامه‌ها صراحتاً تحت **موضوعات غیر قابل پتنت شدن** استثنا شده اند. اخیراً در برخی کشورها اختراعات مرتبط با نرم‌افزارها همچنان قابل پتنت شدن هستند، در صورتی که به طور **قابل ملاحظه‌ای اثر دانش فنی** در آنها به کار رفته باشد. برای اطلاعات بیشتر دربارهٔ قابلیت پتنت شدن نرم‌افزارهای رایانه‌ای در هر کشور خاص یا اداره منطقه‌ای اختراع، فهرست وب سایت‌های اداره‌های اختراع را در سایت www.wipo.int/directory/en/url.jsp مشاهده کنید. در اکثر کشورها Object code و Source code برنامه‌های رایانه‌ای تحت حق نشر حفاظت می‌شوند. حمایت **حق نشر** مشروط به ثبت نیست امّا در بسیاری از کشورها ثبت اختیاری امکان‌پذیر و مطلوب است. حمایت تحت حق نشر دامنه محدودتری نسبت به حمایت پتنت دارد، زیرا تنها بیان ایده و نه خود ایده را پوشش می‌دهد. بسیاری از شرکت‌ها Object code برنامه رایانه‌ای را تحت حق نشر و Source code را به صورت اسرار تجاری حفاظت می‌کنند.

۸. چگونه در مورد جدید و بدیع بودن اختراع قضاوت می‌شود؟

اختراعی جدید یا تازه است که بخشی از دانش پیشین را شکل ندهد. به طور کلی **دانش پیشین**، به تمام دانش فنی فعلی در دسترس جامعه **در هر جای دنیا** قبل از تاریخ اولین تقاضای پتنت مرتبط اشاره دارد. این مفهوم، پتنت‌ها، تقاضانامه‌های آنها و ادبیات غیر پتنت را شامل می‌شود.

تعریف دانش پیشین از کشوری به کشور دیگر متفاوت است. در بیشتر کشورها، هر نوع اطلاعات افشا شده برای عموم در هر کجای دنیا به شکل نوشتاری، شفاهی و نمایش برای استفاده عمومی، دانش پیشین را شکل می‌دهد. بنابراین انتشار اختراع در نشریه علمی، ارائه آن در کنفرانس، استفاده در تجارت یا نمایش آن در کاتالوگ شرکت، الزام تازگی اختراع را ابطال می‌کند و غیر قابل پتنت بودن آن را نشان می‌دهد. در نتیجه برخورد با اختراعات از بیرون به عنوان رازهای تجاری و پیشگیری از افشای تصادفی

آن قبل از فایل کردن تقاضانامه پتنت امری مهّم است. به منظور درک بهتر موارد مشمول دانش پیشین با کارگزار متخصص پتنت مشورت کنید. دانش پیشین اغلب شامل «دانش پیشین محرمانه» مانند انتشار پتنت منتشر نشده در نوبت هم می‌شود به شرطی که بعداً منتشر شود.

۹. اختراع چه زمانی دارای «گام ابتکاری» است؟

اختراع زمانی به داشتن گام ابتکاری (**یا بدیهی نبودن**) شناخته می‌شود که با توجه به دانش پیشین، برای شخص ماهر در آن حوزه خاص فناوری واضح نباشد. الزام بدیهی نبودن، به معنای اطمینان از این موضوع است که پتنت‌ها صرفاً به دستاوردهای واقعاً خلاقانه و مبتکرانه اعطا می‌شوند؛ نه دستاوردهایی که یک شخص با مهارت معمولی در این زمینه بتواند به آسانی از چیزی که قبلاً وجود داشته آن را استنباط نماید.

برخی از نمونه‌هایی که ممکن است به دلیل نداشتن شرایط گام ابتکاری تأیید نشوند قبلاً در برخی کشورها با تصمیم دادگاه مشخص شده‌اند که شامل موارد زیر می‌شوند: تغییر اندازه ظاهری ساخت، قابل حمل بودن محصول، معکوس‌سازی قسمت‌ها، تغییر مواد، یا جایگزینی ظاهری یک بخش با عملکرد معادل.

۱۰. «دارای کاربرد صنعتی» چیست؟

اختراع برای پتنت شدن باید قابلیت استفاده در صنعت یا کسب و کار را داشته باشد. اختراع نمی‌تواند صرفاً پدیده‌ای نظری باشد بلکه باید مفید هم باشد و برخی از منافع کاربردی را فراهم نماید. اصطلاح «صنعتی» در اینجا به معنای گسترده‌ترین مفهوم، هر چیز متمایز از فعالیت‌های کاملاً فکری یا زیباشناسانه مانند کشاورزی را هم دربرمی‌گیرد. در بعضی از کشورها این معیار به عنوان کاربردی بودن بیان می‌شود. الزام کاربردی بودن به طور خاصی برای پتنت‌هایی با موضوعیت توالی ژنتیکی مهّم است، زیرا زمانی که پتنت فایل می‌شود ممکن است چیزی که برای آنها **مفید** است ناشناخته باشد.

۱۱. الزام افشا چیست؟

بر اساس سیستم قانونگذاری ملّی اکثر کشورها، تقاضانامه پتنت، باید اختراع را **کاملاً واضح و شفاف** افشا نماید؛ به طوری که توسط هر شخص ماهر در آن زمینه فنی خاص

قابلیت اجرایی شدن داشته باشد. طبق قانون پتنت بعضی کشورها، نیاز است مخترع «**بهترین حالت**» را برای انجام موضوع اختراع افشا نماید. برای پتنت‌های در برگیرنده میکروارگانیسم‌ها، بیشتر کشورها نیاز دارند که آنها در **نهاد سپرده‌گذاری شناخته شده** سپرده شوند.

پتنت‌ها در علوم زیستی

در سالهای اخیر، جهش قابل توجهی در تعداد پتنت‌های علوم زیستی، خصوصاً زیست فناوری اتفاق افتاده است. شیوه کشورها در خصوص پتنت این موارد متفاوت است. تقریباً همه کشورها اجازه پتنت کردن را به اختراعات شامل **میکرو ارگانیسم‌ها** می‌دهند، البته نیاز به سپردن نمونه‌ای از ارگانیسم در مؤسسات سپرده‌گذاری شناخته شده است، وقتی آنها هنوز به صورت عمومی در دسترس نیستند و به شکل دیگری نمی‌توانند توصیف شوند. خیلی از کشورها **گیاهان و حیوانات** را از قابلیت پتنت شدن مستثنی کرده اند، امّا اجازه پتنت شدن را به مواد بیولوژیکی می‌دهند که خالص‌سازی و از محیط طبیعی خودشان ایزوله شده‌اند و توسط فرآیندهای فنی تولید می‌شوند. سایر اختراعاتی که مستثنی شده‌اند، شامل فرآیند شبیه‌سازی یا اصلاح هویت ژنتیکی جنین انسان می‌شود. بر اساس قوانین کشورها، انواع گیاهان جدید توسط سیستم پتنت یا سیستم مخصوص حمایت از گونه‌های گیاهی جدید (به سایت www.upov.int برای اطلاعات بیشتر مراجعه کنید.) یا ترکیبی از هر دو آنها حفاظت می‌شوند.

۱۲. چه حقوقی به پتنت‌ها اعطا می‌شوند؟

هر پتنت به دارنده خودش **حق محروم کردن دیگران** را برای استفاده تجاری اختراع اعطا می‌کند. این موضوع شامل حق پیشگیری یا متوقف کردن دیگران از ساخت، استفاده، پیشنهاد فروش، فروش یا وارد کردن محصول یا فرآیند مبتنی بر اختراع پتنت شده بدون اجازه دارنده آن می‌باشد.

از همه مهّم‌تر اینکه پتنت اجازه «آزادی استفاده» یا حق بهره‌برداری از فناوری پوشش داده شده توسط خود را به دارنده اعطا نمی‌کند، تنها حق مستثنی کردن دیگران را از آن اعطا می‌کند. این شاید یک تمایز جزئی به نظر برسد، درحالی که برای درک نظام

پتنت و نحوه تعامل پتنت‌های متعدد امری اساسی است. در واقع ممکن است پتنت‌ها توسط پتنت‌های تحت مالکیت دیگران همپوشانی داشته، جهت داده یا تکمیل شوند. بنابراین دارنده پتنت نیاز دارد گواهی حق امتیاز برای استفاده از اختراعات افراد دیگر را به منظور تجاری کردن اختراع پتنت شده خودش کسب نماید. علاوه بر این، قبل از اینکه اختراعات خاص (مانند داروها) تجاری‌سازی شوند، دیگر مجوزهای دولتی (تایید ورود به بازار از مقام تنظیم کننده مقررات مرتبط) نیاز است.

۱۳. مخترع کیست و چه کسی حق مالکیت را بر پتنت دارد؟

مخترع فردی است که باعث شکل‌گیری اختراع می‌شود، امّا شخص یا شرکت که تقاضای پتنت را فایل می‌کند **متقاضی**[1]، **دارنده**[2] یا **مالک پتنت**[3] می‌باشد. البته در برخی موارد مخترع ممکن است متقاضی هم باشد، هر دو اغلب ماهیت‌های متفاوتی دارند. متقاضی اغلب شرکت یا نهاد تحقیقاتی است که مخترع را استخدام می‌کند.

- **اختراع کارکنان**، در بسیاری از کشورها، اختراعات کارکنان به‌طور خودکار به کارفرما نسبت داده می‌شوند. در برخی کشورهای دیگر این کار تنها زمانی که به صورت صریح در قرارداد استخدامی بیان شده باشد به این روش انجام می‌شود. در برخی موارد (اگر هیچ توافق استخدامی وجود نداشته باشد) مخترع حق بهره‌برداری از اختراع را از آن خود می‌نماید، امّا حق غیر اختصاصی به کارفرما برای اهداف داخلی خودش می‌دهد. (این حق«حقوق فروشگاه» نامیده می‌شود.) درک قانون‌گذاری خاص هر کشور از نحوه برخورد با قراردادهای استخدامی در مسائل مالکیت اختراعات کارمندان در پیشگیری از جر و بحث‌های احتمالی امری مهّم است.
- **پیمانکاران مستقل**، در اکثر کشورها، پیمانکار مستقلی که توسط شرکت برای توسعه محصول یا فرآیند جدید استخدام می‌شود به عنوان دارنده مالکیت همه حقوق اختراع شناخته می‌شود مگر اینکه به صورت خاصی به شکل مکتوب توافق دیگری شود. در صورتی که پیمانکار توافق مکتوب با شرکت نداشته باشد، شرکت

1. applicant
2. holder
3. owner

هیچگونه حقوق مالکیت فکری در چیزی که توسعه یافته ندارد حتی اگر برای توسعه آن هزینه‌ای پرداخت کرده باشد.

- **مخترعان مشترک**، زمانی که بیش از یک نفر به صورت قابل توجه به مفهوم اختراع کمک می‌نمایند، باید با آنها به عنوان مخترعان مشترک رفتار شود و به همین صورت در تقاضانامه پتنت ذکر شود. اگر مخترعان مشترک، تقاضا کننده هم باشند پتنت به طور مشترک به آنها اعطا می شود.
- **مالکان مشترک**، کشورها و مؤسسات مختلف، قوانین متفاوتی در رابطه با بهره‌برداری یا الزام اجرایی پتنت‌هایی دارند که مالکیت آن به بیش از یک مقام یا شخص نسبت داده می‌شود. در برخی موارد، هیچکدام از مالکان مشترک شخصاً نمی‌توانند حق امتیاز پتنت را صادر نمایند یا از شخص ثالث به‌دلیل نقض پتنت، بدون رضایت همه مالکان مشترک دیگر، ادعای حقوق کنند.

چکیده مطالب

- **آیا اختراع باید پتنت شود؟** سودمندی شرایط حمایت تحت پتنت را در نظر بگیرید، به راه‌های جایگزین (مثل محرمانه نگه‌داشتن مدل‌های کاربردی و موارد دیگر) توجه کنید و تحلیل هزینه_ فایده را انجام دهید. (ادامهٔ این راهنما را در مورد پتنت بخوانید تا به تصمیمی آگاهانه برسید.)
- **آیا اختراع قابلیت پتنت دارد؟** الزامات قابلیت پتنت شدن را در نظر بگیرید و جزئیاتی بیابید که در کشور قابلیت پتنت دارند و جستجویی در دانش پیشین انجام دهید(شماره ۱۴).
- **مطمئن شوید چه کسی حق مالکیت را بر پتنت دارد**؛ بین شرکت، کارکنان آن و هر شریک تجاری که در توسعه اختراع به صورت فنی یا مالی مشارکت داشته‌اند.
- **اطلاعات بیشتر:** IP PANORAMA، قسمت ۳، بخش ۲-۱

نحوه گرفتن پتنت

۱۴. از کجا باید شروع کنید؟

عموماً قدم اول، انجام **جستجوی دانش پیشین** است. با وجود ۴۰ میلیون پتنت گرنت شده و میلیون‌ها مقاله انتشار یافته که بالقوه بر علیه تقاضانامه پتنت هستند، ریسک جدی در خصوص این موضوع وجود دارد که یک مرجع یا ترکیبی از مراجع بتوانند اختراع را بدون شرط تازگی و گام ابتکاری غیر قابل پتنت شدن کنند.

جستجوی قابلیت پتنت شدن اختراع بر اساس دانش پیشین، از هدر رفت منابع مالی برای تقاضانامه پتنت جلوگیری می‌کند با توجه به اینکه مراجع دانش پیشین، عدم قابلیت پتنت شدن را آشکار می‌کنند. جستجوی دانش پیشین در پتنت‌ها و هم ادبیات غیر پتنت مانند؛ نشریات علمی و فنی، کتاب‌های درسی، مقالات کنفرانس‌ها، پایان‌نامه‌ها، بروشور شرکت‌ها، نشریات تجاری و مقالات روزنامه‌ها را شامل می‌شوند. اطلاعات **پتنت‌ها تنها منبع** از اطلاعات فنی طبقه‌بندی شده‌اند که می‌توانند برای برنامه‌ریزی استراتژیک کسب و کار بسیار با ارزش باشند.[۱] پتنت‌ها و تقاضانامه‌های منتشر شده آنها، عمدتاً وسیله‌ای برای فهمیدن پژوهش‌های جاری و نوآوری‌های فناورانه قبل از عرضه محصولات نوآورانه در بازار می‌باشند.

اهمیت جستجو در پایگاه داده‌های پتنت

در کنار آشکار شدن اینکه آیا اختراع قابلیت پتنت شدن دارد، جستجو در پایگاه داده‌های پتنت اطلاعات مفیدی در موارد زیر ارائه می‌کنند:

- فعالیت‌های تحقیق و توسعه رقبای فعلی و آینده
- روندهای فعلی در زمینه فناوری مشخص
- فناوری‌های در دسترس برای لایسنس
- تأمین کننده‌ها، شرکای تجاری و محققان بالقوه
- محصولات شاخص بازار در داخل و خارج از کشور
- اطلاع از اختراعات دیگران و اطمینان خاطر از عدم نقض پتنت آنها (آزادی عملکرد)
- پتنت‌های منقضی شده برای ورود فناوری به حوزه عمومی
- پیشرفت‌های جدید احتمالی براساس فناوری‌های موجود

---

۱. IP Panorama، قسمت ۶، بخش اوّل

مطالعه موردی: مدیریت هوشمند مالکیت فکری شرکت L&R Ashbolt

L&R Ashbolt، شرکت تخصصی در حوزه مهندسی سطح، واقع در استرالیا است. فعالیت اصلی کسب و کار آن، شناسایی مسائل صرفه‌جویی بالقوه برای شرکت‌ها بر اساس تقویت ویژگی‌های سطح قطعات است. مشتریان آن حجم زیادی از منابع مالی را با کاهش ساییدگی، گسستگی، خوردگی، افزایش دوام و ماندگاری سطوح در محیط‌های صنایع سنگین مثل معدن، کارخانه‌های کاغذسازی، نفتی، اکستروژن پلاستیک و نیروگاههای الکتریکی صرفه‌جویی می‌کنند.

شرکت منابع را در مالکیت فکری و حمایت از اختراعات با استفاده از پتنت‌ها سرمایه‌گذاری کرده است. بنابراین تصمیم به پتنت کردن باید با دقّت بسیار ارزیابی شود، مدیر این شرکت می‌گوید: " معقول به نظر می‌رسد که شرکت، پتنت را تنها در کشور مشخص محل انجام کسب و کار فایل نماید، به‌خاطر اینکه گرفتن پتنت در کل دنیا به معنای هدر دادن کامل منابع مالی است. شما باید نسبت به محل عرضه محصولات در آینده واقع‌گرا و منطقی باشید.[۱]"

۱۵. جستجوی دانش پیشین را چگونه و کجا انجام می‌دهید؟

پتنت‌ها و تقاضانامه‌های آنها، توسط بیشتر اداره‌های اختراع منتشر می‌شوند که به صورت آنلاین در دسترس هستند، در نتیجه جستجوی دانش پیشین راحت‌تر انجام می‌شود. سازمان جهانی مالکیت فکری WIPO دسترسی آنلاین رایگان به تقاضانامه‌های پتنت‌های بین‌المللی که در سیستم PCT پردازش می‌شوند، به همراه میلیون‌ها پتنت از مجموعه ادارات ملّی و منطقه‌ای را از طریق **خدمات جستجو در سایت www.wipo.int/patentscope** فراهم نموده است.

بسیاری از ادارات مالکیت فکری **پایگاه داده‌های پتنت خودشان را به صورت آنلاین و رایگان** در دسترس قرار می‌دهند. به‌علاوه اکثر ادارات پتنت ملّی در ازای پرداخت هزینه، خدمات جستجوی پتنت ارائه می‌دهند. اگر چه دسترسی به اطلاعات پتنت‌ها به طور قابل توجهی به لطف اینترنت آسانتر شده است امّا جستجوی پتنت با کیفیت خیلی هم آسان نیست. اصطلاحات پتنت معمولاً پیچیده و مبهم هستند و جستجوی حرفه‌ای

---

۱. به سایت www.wipo.int/ipadvantage در پایگاه داده مطالعات موردی wipo مراجعه کنید.

به تخصص و دانش قابل ملاحظه‌ای نیاز دارد. جستجوی اولیه از طریق پایگاه‌های اطلاعات آنلاین رایگان پتنت انجام می‌شود. اکثر شرکت‌ها، نیازمند اطلاعات پتنت برای تصمیم‌گیری‌های کلیدی کسب و کار هستند (اینکه برای پتنت اقدام کنند یا خیر). به همین منظور به طور معمول متکی بر خدمات پتنت حرفه‌ای یا استفاده از پایگاه‌های اطلاعات تجاری پیچیده‌تر می‌باشند.

جستجوی دانش پیشین بر اساس کلمات کلیدی، طبقه‌بندی اختراع و سایر معیارهای جستجو انجام می‌شود. آگاهی از دانش پیشین، به استراتژی جستجو و سیستم طبقه‌بندی مورد استفاده، تخصص فنی شخص جستجوگر و پایگاه داده پتنت مورد استفاده بستگی دارد.

خدمات جستجوی PATENTSCOPE

خدمات جستجوگر PATENTSCOPE که توسط WIPO فراهم شده رایگان است. ویژگی‌های اصلی این جستجوگر عبارتند از:

- دسترسی به **اولین انتشار جهانی تقاضانامه‌های PCT** و اسناد پتنت **ادارات ملّی و منطقه‌ای** مشارکت کننده
- **جستجوی کامل متن**
- **ابزارهای بین زبانی و ترجمه** برای جستجوی پایگاه داده‌های زبان‌های غیرانگلیسی
- **ریشه‌یابی لغت** (به صورت خودکار وابسته‌های مشترک ریشه لغت را ایجاد می‌کند، مثلاً electric , electrical , electricity.)
- **تحلیل گرافیکی** نتایج جستجو
- داده‌های **ورودی فاز ملّی** برای رهگیری وضعیت تقاضانامه بین‌المللی در سطح ملّی کشورها
- **تصاویر همراه با متن**
- امکان استفاده از RSS برای پایش فعالیت‌های مرتبط با پتنت مشخص و به روز رسانی‌ها در زمینه‌های مورد علاقه[1]

---

۱. RSS مخفف Realy Simple Syndication است و برای به اشتراک‌گذاری محتوای وب‌سایت یا وبلاگ به کار می‌رود.

طبقه‌بندی پتنت بین‌المللی

International Patent Classification (IPC)، سیستم طبقه‌بندی سلسله مراتبی است که برای طبقه‌بندی و جستجوی اسناد پتنت استفاده می‌شود. همچنین به عنوان ابزاری برای مرتب‌سازی ترتیبی اسناد پتنت، مبنایی برای انتشار انتخابی اطلاعات و تحقیق در خصوص وضعیت دانش در زمینه فناوری مشخص به‌کار می‌رود. همچنین IPC مشتمل بر **هشت بخش است که به ۱۲۰ کلاس و ۶۲۸ زیرکلاس و تقریباً ۷۰.۰۰۰ گروه** تقسیم شده است. هشت بخش عبارتند از:

- نیازهای انسانی
- انجام عملیات حمل و نقل
- شیمی، متالورژی
- نساجی، کاغذ
- ساخت و سازهای ثابت
- مهندسی مکانیک، نور، گرما، سلاح و انفجار
- فیزیک
- الکتریسیته

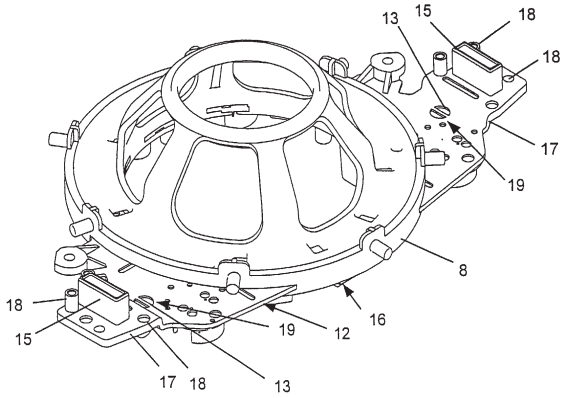
در حال حاضر ۱۰۰ کشور از سیستم IPC برای طبقه‌بندی اختراعات خودشان استفاده می‌کنند.

برای کسب اطلاعات بیشتر به سایت www.wipo.int/classification/ipc مراجعه کنید.

۱۶. چگونه برای حمایت تحت پتنت درخواست می‌دهید؟

بعد از آنکه جستجوی دانش پیشین انجام و تصمیم برای پیگیری حمایت تحت پتنت گرفته شد، **تقاضانامه پتنت** باید آماده و به اداره **ملّی یا منطقه‌ای** اختراع ارسال شود. تقاضانامه شامل شرح و توصیف کامل اختراع، ادعاهای پتنت (که دامنه حمایت را تعریف می‌کند)، نقشه‌ها و خلاصه است (شماره ۲۱). بعضی از ادارات اختراع امکان ارسال تقاضانامه از طریق اینترنت را فراهم نموده‌اند و در بعضی کشورها گزینه فایل کردن تقاضانامه پتنت موقت (Provisional) با نیاز به الزامات شکلی و اداری کمتر

فراهم شده است. تقاضانامه پتنت معمولاً توسط وکیل یا کارگزار پتنت آماده می‌شود که منافع شما را طی مراحل پیگیری تقاضانامه نمایندگی می‌کند. در ادامه مطلب مراحل فایل کردن تقاضانامه به صورت گام به گام بیان شده است. ذکر این نکته حائز اهمیت است که مراحل اخذ تقاضانامه در هرکشوری متفاوت است و همیشه بهتر است که با اداره ملّی اختراع یا شرکت حقوقی پتنت در کشور مرتبط برای بدست آوردن اطلاعات به روز در مورد رویه و هزینه‌های مربوطه صحبت کنید.

تقاضانامه بین‌المللی شماره PCT/DE2003/003510، فرمان چرخ وسیله نقلیه موتوری که شامل ماژول کیسه هوای داخلی است.

مراحل گام به گام فایل تقاضانامه پتنت

پتنت کردن عموماً شامل این گام‌ها است:

- **بررسی شکلی؛** اداره پتنت تقاضانامه را برای اطمینان از رعایت الزامات اداری و شکلی بررسی می‌کند (مانند اینکه همه اسناد فراهم و هزینه تقاضانامه پرداخت شده است).
- **جستجو؛** دربسیاری از کشورها جستجو برای تعیین دانش پیشین در زمینه تخصصی اختراع را ادارات اختراع انجام می‌دهند.گزارش جستجو، طی بررسی ماهوی برای مقایسه اختراع ادعا شده با دانش پیشین به کار می‌رود.
- **بررسی ماهوی؛** هدف بررسی ماهوی این است که از وجود الزامات قابلیت پتنت در تقاضانامه اطمینان یابد. اداره‌های اختراع تقاضانامه‌ها را برای همه الزامات

قابلیت پتنت بررسی نمی‌کنند و بعضی از آنها را تنها بر اساس درخواست، طی بازه زمانی مشخص انجام می‌دهند. نتیجه بررسی به صورت کتبی برای متقاضی (یا وکیل وی) ارسال می‌شود تا فرصت پاسخ و برطرف کردن هرگونه مخالفتی که طی بررسی ایجاد شده فراهم نماید. این فرآیند معمولاً به محدود کردن دامنه تقاضانامه پتنت منتهی می‌شود.

- **انتشار؛** تقاضانامه پتنت در اکثر کشورها ۱۸ ماه بعد از تاریخ اولین فایل، منتشر می‌شود. عموماً ادارات اختراع هنگامی که پتنت گرنت می‌شود مجدداً آن را منتشر می‌کنند.
- **گرنت؛** اگر مراحل بررسی به نتیجه مثبت برسد، اداره اختراع پتنت را گرنت و گواهی آن را صادر می‌کند.
- **مخالفت؛** بسیاری از ادارات اختراع زمانی را در نظر می‌گیرند که در آن اشخاص ثالث می‌توانند با گرنت پتنت مخالفت کنند؛ مثلاً به این دلیل که اختراع ادعا شده جدید نیست. اقدام به مخالفت می‌تواند در دوره قبل از گرنت یا بعد از آن باشد، که طی زمان محدود مشخصی امکان‌پذیر است.

طرح کلی رویه پتنت

۱. فایل کردن تقاضانامه پتنت[۱]

v

۲. بررسی شکل

v

۳. انتشار تقاضانامه

v

۴. جستجو و بررسی ماهوی

v

۵. گرنت و انتشار

v

۶. روند مخالفت

۱. مراحل نشان داده شده در اکثر اداره‌های اختراع یکسان طی می‌شود، البته گاهی در برخی ادارات این رویه متفاوت است.

۱۷. چقدر هزینه برای پتنت کردن اختراع صرف می‌شود؟

هزینه‌ها به طور قابل ملاحظه‌ای از هر کشوری به کشور دیگر و در داخل هر کشور بر اساس عواملی؛ مثل ماهیت اختراع، پیچیدگی آن، هزینه‌های وکیل، طول مدّت تقاضانامه و مخالفت‌های مطرح شده طی بررسی توسط اداره اختراع متغیر است.

موارد مهّم ذکر شده مرتبط با پتنت شامل پرداخت‌های نگهداری بعد از گرنت شدن را به ذهن بسپارید و بدرستی آنها را بودجه‌بندی کنید:

- عموماً هزینه‌هایی برای انجام **جستجوی دانش پیشین** وجود دارد، خصوصاً اگر به خدمات ارائه شده توسط متخصصان تکیه کنید.
- **هزینه‌های اداری فایل کردن** در هر کشوری متفاوت است. اداره ملّی یا منطقه‌ای می‌تواند جزئیات و ساختار پرداخت را ارائه کند. بعضی کشورها تخفیف‌هایی برای شرکت‌های کوچک و متوسط و فایل کردن آنلاین در نظر می‌گیرند. به علاوه، برخی هم اجازه بررسی سریع‌تر را بر مبنای پرداخت هزینه بیشتر می‌دهند.
- **اگر وکیل یا کارگزار پتنت** به طی کردن مراحل تقاضانامه کمک کند؛ مثلاً در مورد قابلیت پتنت شدن نظر بدهد، نقشه‌های اداری را آماده کند و به اداره اختراع پاسخ بدهد هزینه‌های اضافی پیش خواهد آمد.
- وقتی پتنت توسط اداره اختراع گرنت شد، به منظور معتبر نگه‌داشتن پتنت، **هزینه‌های نگهداری یا تجدید** عموماً به طور سالانه پرداخت می‌گردند.
- پتنت کردن اختراع در خارج از کشور، هزینه‌های اضافی مثل هزینه فایل کردن برای **کشورهای مورد تقاضا**، هزینه‌های ترجمه و استفاده از **کارگزار خارجی** را شامل می‌شوند (الزام برای متقاضیان خارجی در بسیاری کشورها، شماره ۲۵).در مواردی که اختراع شامل میکروارگانیسم‌ها می‌شود، و سپردن **آنها** یا مواد بیولوژیکی به مرکز نگهداری شناخته شده لازم باشد، هزینه‌های ذخیره و آزمایش‌های زنده ماندن مواد سپرده‌گذاری شده باید پرداخت شوند.

مارولین، روغن طبیعی با خواص آنتی اکسیدان تقویت شده است که از درخت مارولا استخراج می‌شود که در آفریقای جنوبی رشد می‌کند. هیچ پتنتی در خصوص خود روغن ثبت نشده است، امّا روش‌های نوآورانه ای برای تهیه آن استفاده می‌شوند که به عنوان Ubuntu شناخته شده و حمایت می‌شوند. این پتنت تحت مالکیت مشترک شرکت فرانسوی Alvidia و تهیه کننده اولیه آفریقایی آن است که توسط اتحادیه تجاری محصولات طبیعی آفریقای جنوبی نمایندگی می‌شود.

۱۸. چه زمانی پتنت باید فایل شود؟

عموماً بهتر است فایل تقاضانامه حمایت تحت پتنت به محض فراهم شدن تمام اطلاعات لازم برای نوشتن تقاضانامه انجام شود. به‌علاوه دلایل دیگری هم برای فایل کردن زودهنگام مطرح است:

- تقریباً در همه کشورها (آمریکا هم از سال ۲۰۱۳ از این قانون تبعیت می‌کند[۱]) پتنت بر مبنای **اولین فایل کننده** گرنت می‌شود. بنابراین فایل کردن زودهنگام تقاضانامه به اطمینان ازحفظ اختراع در مقابل دیگران کمک می‌کند.
- درخواست زودهنگام برای حمایت پتنت، گرفتن **پشتیبانی مالی** یا **لایسنس اختراع** به دیگران را آسانتر می‌کند.
- با توجه به آنکه مراحل تبدیل تقاضانامه به صدور گواهی اختراع طولانی مدت است، هرچه تقاضانامه زودتر فایل شود، صدور پتنت و اعمال حقوق آن هم زودتر انجام می‌شود (شماره ۲۲).

البته شتاب در فایل نمودن تقاضانامه پتنت هم می‌تواند مشکلاتی را به همراه داشته باشد:

- اگر تقاضانامه خیلی زود فایل شود، سپس اختراع تکامل یابد اعمال دوباره تغییرات موثر در شرح و توصیف اصلی اختراع امکان‌پذیر نیست.
- به محض اینکه تقاضانامه در هر کشور یا ناحیه فایل شود، متقاضی **معمولاً ۱۲ ماه** برای فایل کردن همان اختراع در سایر کشورها و استفاده از مزیت تاریخ فایل اولین

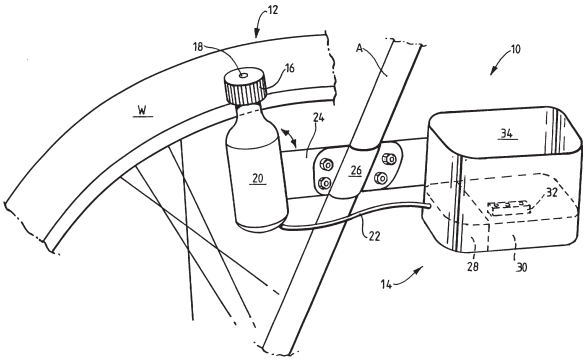
۱. قانون جدید اختراع آمریکا در ۱۶ سپتامبر سال ۲۰۱۱ تصویب شد، که بر اساس آن سیستم پتنت را از اوّلین اختراع به اولین فایل در این کشور تغییر داد و از ۱۶ مارس سال ۲۰۱۳ این قانون اجرایی شده است.

تقاضانامه فرصت دارد (شماره ۲۸). البته فایل کردن در چندین کشور خارجی خصوصاً قبل از اینکه موفقیت تجاری آتی اختراع شناخته شود، خیلی گران تمام می‌شود. راه حل این مشکل، به **تأخیر انداختن پرداخت** هزینه‌های ترجمه و هزینه‌های ملّی به اندازه ۱۸ ماه دیگر با استفاده از **پیمان PCT** است (شماره ۳۰).

مهّم‌تر از هرگونه ملاحظات دیگری، تقاضانامه باید قبل از افشا اختراع برای دیگران فایل گردد. هرگونه افشای اختراع پیش از فایل (مثلاً برای سنجش بازار سرمایه‌گذاران یا شرکای تجاری دیگر) بهتر است بعد از امضای قرارداد رازداری یا تفاهم‌نامه عدم افشا انجام شود.

۱۹. محرمانه نگه‌داشتن اختراع قبل از فایل تقاضانامه پتنت چقدر اهمیت دارد؟

محرمانه نگه‌داشتن اختراع قبل از فایل کردن تقاضانامه امری کاملاً ضروری است. در بیشتر مواقع افشای عمومی پیش از فایل سبب از بین رفتن ویژگی تازگی اختراع می‌شود، در نتیجه آن را غیر قابل ثبت می‌کند؛ مگر این که قوانین «**مهلت ارفاقی**» قابل اعمال باشد (شماره ۲۰). بنابراین حیاتی است مخترعان، محققان و شرکت‌ها از هرگونه افشای اختراع که قابلیت پتنت شدن آن را تحت تأثیر قرار می‌دهد تا هنگامی که تقاضانامه پتنت فایل نشده اجتناب کنند.

تقاضانامه پتنت بین‌المللی به شماره PCT/IB01/00706، بهبود شارژ تلفن همراه

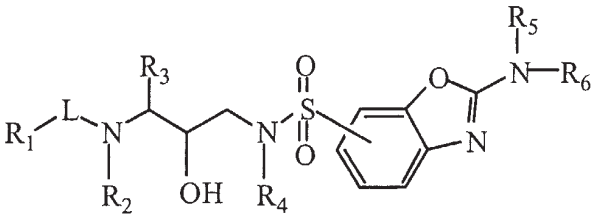
سیستم اولویت با فایل در برابر اولویت اختراع

در تمامی کشورها، پتنت‌ها برای **اولین شخصی گرنت می‌شود که تقاضانامه آن را برای اختراع فایل کند.** _ به استثنای ایالات متحده آمریکا که سیستم اولویت با اختراع، تا ۱۵ مارس سال ۲۰۱۳ اعمال می‌شد._ در این سیستم پتنت به **اولین مخترعی** داده می‌شود که اختراع را صرف نظر از اینکه تقاضانامه پتنت فایل شده گرنت می‌شود یا خیر، متصور و به مرحله عمل درمی‌آورد. به منظور اثبات حق مخترع بودن در سیستم اولویت با اختراع، حفظ شواهد کافی ذکر شده در **دفتر یادداشت آزمایشگاه** بسیار حیاتی است تا بتوان به عنوان شاهد در دعاوی با سایر شرکت‌ها یا مخترعان استفاده نمود.

۲۰. دوره ارفاقی چیست؟

قوانین بعضی کشورها یک **دوره ارفاقی** (**Grace Period**) ۶ یا ۱۲ ماه، از لحظه افشا اختراع توسط مخترع یا متقاضی آن تا هنگام فایل تقاضانامه فراهم می‌کنند، طی این مدّت اختراع قابلیت پتنت شدن را به دلیل افشا از دست نمی‌دهد. در این کشورها هر شرکتی می‌تواند اختراع خودش را در نمایشگاه تجاری یا از طریق انتشار آن در کاتالوگ شرکت یا نشریه فنی افشا کند و همچنان تقاضانامه پتنت را در مهلت ارفاقی فایل نماید.

به هر حال، از آنجایی که مهلت ارفاقی در همه کشورها اعمال نمی‌شود، تکیه بر آن در کشور خودتان شما را از پتنت کردن اختراع در سایر بازارهای مورد توجه به دلیل عدم دسترسی به مهلت ارفاقی محروم می‌نماید.

(I)

تقاضانامه بین‌المللی به شماره PCT/EP/2002/005212، با عنوان broad spectrum 2-aminobenzoxazole sulfonamide HIV protease inhibitors

تقاضانامه پتنت موقت Provisional Patent Application (PPAs)

متقاضیان در تعداد کمی از کشورها (استرالیا، کانادا، هند، و ایالات متحده آمریکا) فرصت فایل تقاضانامه پتنت موقت دارند. PPA به عنوان نقطه ورود تقریباً کم هزینه به سیستم پتنت مورد توجه است. جزئیات این تقاضانامه در هر کشوری متفاوت است. امّا ویژگی‌های مشترک آنها عبارتند از:

- **تاریخ اولویت زودهنگام؛** به منظور گرفتن حمایت پتنت، مخترعی که PPA را فایل می‌کند، باید یک تقاضانامه پتنت معمول هم طی یکسال از تاریخ فایل پتنت موقت داشته باشد. تقاضانامه پتنت معمول می‌تواند مزیت این تقاضانامه را ادعا کند، یعنی با آن مانند تاریخ فایل کردن PPA برخورد نماید.
- **نقطه شروع نسبتاً کم هزینه** برای ورود به سیستم پتنت است. فایل تقاضانامه پتنت موقت ارزانتر است، زیرا عموماً مورد بررسی ماهوی قرار نمی‌گیرد و نیازمند ادعانامه نیست، ولی به شرح و توصیف کامل اختراع نیاز دارد.
- **زمان اضافی تصمیم‌گیری برای بررسی منطقی ثبت پتنت؛** از تاریخی که PPA فایل می‌شود متقاضی ۱۲ ماه برای تست ایده و کسب سرمایه قبل از فایل تقاضانامه پتنت معمول فرصت دارد. تقاضانامه‌های پتنت موقت ارزش کافی برای کسب و کارهای استارتاپی فراهم می‌آورند که از محصول یا خدمت آنها فوراً حمایت می‌کنند و در ادامه کار برای پالایش، بهبود دادن و تکمیل آن فرصت دارند. به این ترتیب از حقوق آنچه پایه‌گذاری می‌کنند، قبل از آنکه در جستجوی کمک، سرمایه‌گذاری یا مشارکت باشند حمایت می‌شود.
- **ادعا روی اختراع خود داشته باشید؛** تقاضانامه پتنت موقت، اجازه استفاده از عنوان «در انتظار ثبت پتنت[1]» برای اختراع را در تبلیغات می‌دهد تا دیگران را از کپی کردن اختراع منصرف نماید.

با این حال ریسک‌های مشخص و معایبی هم برای PPA وجود دارد، از جمله افزایش مجموع هزینه‌های گرفتن پتنت، از دست دادن احتمالی اسرار تجاری و احساس حمایت کاذب.

1. Patent Pending

۲۱. ساختار تقاضانامه پتنت چگونه است؟

تقاضانامه پتنت کارکرد گسترده‌ای دارد:

- دامنه حقوقی حمایت از اختراع را تعیین می‌کند.
- ماهیت و طبیعت اختراع را توصیف می‌کند و دستورالعملی درباره چگونگی عملکرد آن ارائه می‌دهد.
- جزئیاتی دربارهٔ مخترع، مالک پتنت و سایر اطلاعات حقوقی بیان می‌کند.

تقاضانامه پتنت در همه جای دنیا از ساختاری مشابه پیروی می‌کند؛ که شامل **درخواست‌نامه request**، **شرح و توصیف description**، **ادعانامه claims**، **نقشه‌ها drawings** (**در صورت نیاز**) **و چکیده اختراع abstract** است. براساس ماهیت اختراع خاص و زمینه فنی آن، سند پتنت می‌تواند چند صفحه یا صدها صفحه باشد.

درخواست نامه

درخواست؛ عنوان اختراع، تاریخ فایل، تاریخ اولویت و «داده‌های هویتی» مانند نام و آدرس مخترع و متقاضی را نشان می‌دهد.

شرح و توصیف

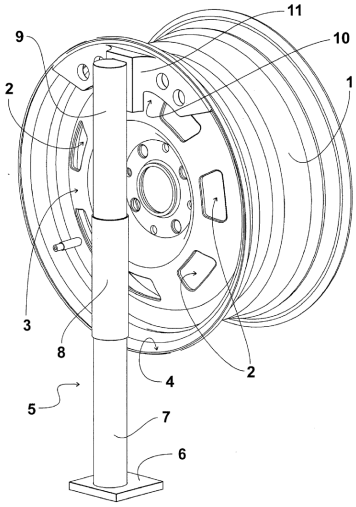
شرح و توصیف مکتوب اختراع باید جزئیات کافی ارائه دهد، به طوری که هر شخص ماهر با مهارت عادی بتواند آن را مجدداً بسازد و به کمک شرح و توصیف و نقشه‌ها بدون اینکه هیچگونه تلاش نوآورانه‌ای انجام دهد اختراع را به مرحله عملی برساند. اگر شرح و توصیف در رعایت این استانداردها کوتاهی کند ممکن است پتنت رد، یا بعداً در دادگاه به چالش کشیده شود و ابطال گردد.

ادعانامه

ادعاهای اختراع، دامنه حمایت از پتنت را تعیین می‌کنند. اساساً ادعاها بسیار حیاتی هستند و اگر به صورت نامناسب نوشته شوند، حتی یک اختراع واقعاً با ارزش هم به یک پتنت بی ارزش تبدیل می‌شود که به سادگی می‌توان طراحی حول آن انجام داد یا آن را دور زد.

در دعاوی قضایی پتنت، عموماً اوّلین قدم در تصمیم‌گیری اینکه آیا پتنت معتبر است یا آنکه واقعاً نقض شده است تفسیر ادعانامه است. به این منظور بهتر است به دنبال مشاوره یا متخصص برای نگارش ادعانامه پتنت باشید.

مثالی از یک نقشه اختراع

پتنت شماره DE10230179 برای جک یا «وسیله آزاد سازی تایر»، اختراع جکی جدید برای بلند کردن چرخ وسیله نقلیه که روی فنر است.
این اختراع از یک سازه ساپورت (۱۱) که با لبه خارجی (۴) چرخ (۱) درگیر است استفاده می‌کند.
جک مستقیماً چرخ را جابجا می‌کند امّا وسیله نقلیه جابجا نمی‌شود. بنابراین نیروی بلند کردن کمتری برای آزاد کردن چرخ از زمین نیاز است.

نقشه‌ها

نقشه‌ها، جزئیات فنی اختراع را به صورت خلاصه و بصری نمایش می‌دهند. این امر به توضیح بعضی اطلاعات، ابزار یا نتایجی کمک می‌کند که در بخش افشا به آن اشاره شده است. نقشه‌ها همیشه بخش ضروری تقاضانامه نیستند، مگر اینکه اختراع فرآیند یا روش انجام کاری باشد. همچنین اگر به نقشه نیاز باشد، قوانین شکلی بر قابلیت پذیرش آنها حاکم خواهد بود.

چکیده

چکیده خلاصه‌ای کوتاهی از اختراع است که توسط اداره اختراع منتشر می‌شود و در صفحه اول قرار دارد. بعضی مواقع چکیده توسط ممتحن پتنت در اداره اختراع، بهبود می‌یابد یا نوشته می‌شود.

مثالی از ادعای اختراع

دو ادعای اول اختراع به شماره US4641349 با عنوان سیستم تشخیص عنبیه؛

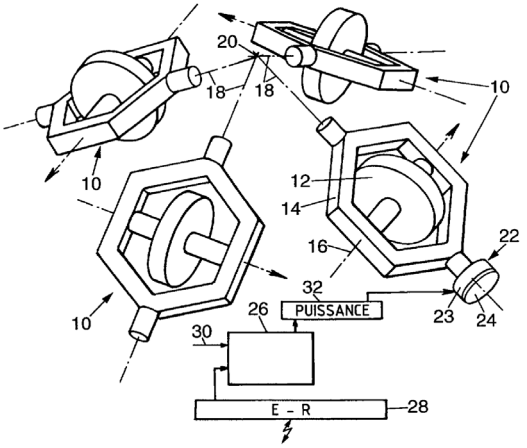
- روشی برای تشخیص شخص که شامل این موارد می‌شود: ذخیره اطلاعات

تصویری بخشی از عنبیه و مردمک چشم شخص، نورپردازی یک چشم شخص ناشناس که یک عنبیه و مردمک دارد، بدست آوردن حداقل یک تصویر از همان بخش عنبیه و مردمک چشم شخص ناشناس و مقایسه قسمت عنبیه تصویر بدست آمده با اطلاعات تصویری ذخیره شده برای شناسایی فرد ناشناس.

- نوپردازی روش ارائه شده در ادعای شماره (۱) شامل این موارد است: تحریک عنبیه چشم به حداقل اندازه از پیش تعیین شده، مقایسه حداقل یک قسمت عنبیه تصویر بدست آمده با اطلاعات تصویر ذخیره شده که از چشم با مردمکی با همان اندازه از پیش تعیین شده، بدست آمده است.[۱]

۲۲. ثبت پتنت چه مدّت طول می‌کشد؟

مدت زمان رسیدگی به درخواست تقاضانامه پتنت در هر کشوری متفاوت است. با توجه به زمینه‌های فناوری آن از چند ماه تا چند سال و به طور معمول بین ۲ تا ۵ سال طول می‌کشد. بعضی اداره های اختراع رویه‌ای برای سرعت بخشیدن به بررسی ماهوی تعیین کرده‌اند که در موارد خاص می‌تواند توسط متقاضی درخواست شود.

تقاضانامه بین‌المللی پتنت به شماره PCT/FR2004/000264، وسیله‌ای برای کنترل وضعیت ماهواره با استفاده از عملگرهای ژیروسکوپی

۱. ادعای اختراع یک متن فنی _حقوقی است که کلمات به کار رفته در آن به دقّت و با توجه به مفاهیم پایه‌ای انتخاب می‌شوند. اگر متن ادعا برای شما قابل درک نیست تعجب نکنید[مترجمان].

تصحیح کردن پتنت گرنت شده

وقتی پتنت گرنت می‌شود، باید مطمئن شوید کلیه اسناد صحیح هستند و هیچگونه اشتباه یا کلمه جا افتاده‌ای خصوصاً در مورد ادعانامه وجود ندارد.

۲۳. حمایت از پتنت چه زمانی آغاز می‌شود؟

حقوق پتنت از تاریخ **گرنت شدن** آن معتبر و موثر می‌شود. در بعضی کشورها امکان پیگیری قضایی نقض کننده‌ها برای نقضی که از تاریخ انتشار تقاضانامه پتنت اتفاق می‌افتاد فراهم شده است (**معمولاً ۱۸ ماه بعد از فایل نمودن**). امّا در مورد همه کشورها این‌گونه نیست (موارد ۴۰ تا ۴۳ را مشاهده کنید).

در بعضی کشورها، امکان فایل تقاضانامه پتنت و تقاضانامه مدل کاربردی به صورت هم‌زمان فراهم می‌شود. این امر در بعضی مواقع برای سود بردن از حمایت تحت مدل کاربردی است (عموماً سریعتر گرنت می‌شود) تا زمان گرنت پتنت اصلی طی شود.

۲۴. حمایت از پتنت چه مدّت ادامه خواهد داشت؟

در صورتی که هزینه‌های تجدید یا نگهداری سر موعد پرداخت شوند و هیچ درخواستی برای لغو یا باطل کردن طی این دوره مطرح نشود، طبق استانداردهای بین‌المللی فعلی، پتنت به مدت**۲۰ سال** از تاریخ فایل تقاضانامه اعتبار دارد.

این قوانین طول عمر قانونی پتنت را تعریف می‌کنند؛ **طول عمر تجاری یا اقتصادی یک پتنت** توسط موفقیت تجاری فناوری ارائه شده محدود می‌شود. اختراعی که ارزشمند به نظر می‌رسد عمدتاً به دلایل دیگری منسوخ شده یا نمی‌تواند با موفقیت تجاری‌سازی شود. در چنین موقعیت‌هایی دارنده پتنت تصمیم می‌گیرد پرداخت هزینه تجدید یا نگهداری پتنت را متوقف کند و اجازه می‌دهد که پتنت زودتر منقضی و محصول یا فناوری اختراع به عرصه عمومی وارد شود.

در بعضی کشورها، حمایت پتنت بیش از ۲۰ سال تمدید می‌شود، یا در شرایط بسیار ویژه‌ای، **گواهی حمایت مکمل** (Supplementary Protection Certificate - SPC) گرنت می‌شود. این تمدیدها معمولاً برای پتنت‌هایی ارائه می‌شوند که به تأخیرهای تجاری‌سازی ناشی از زمان مورد نیاز مبتلا هستند و برای گرفتن اجازه عرضه به بازار

با مراجع دولتی در ارتباط می‌باشند؛ مثل داروها و مواد شیمیایی زراعی. گواهی SPC دوره محدودی دارد و عموماً بیش از ۵ سال تمدید نمی‌شود.

در انتظار پتنت Patent Pending

بسیاری از شرکت‌ها محصولاتی را که مبتنی بر پتنت هستند با عناوینی مثل "Patent Pending" یا "Patent Applied For" برچسب‌گذاری می‌کنند که گاهی با شماره تقاضانامه پتنت همراه است. به طور مشابه، هنگامی که پتنت گرنت می‌شود، قراردادن اخطاری روی آن که محصول پتنت شده است که بعضی اوقات شامل شماره پتنت هم می‌شود امری معمول و در حال گسترش توسط شرکت‌ها است. هر چند این عناوین حمایت قانونی بر علیه نقض کنندگان فراهم نمی‌کند، امّا می‌تواند هشداری برای منصرف نمودن دیگران از کپی کردن محصول و ویژگی نوآورانه آن باشد. همچنین بر اساس قوانین کشوری که اعمال قانون درآن درخواست می‌شود، امکان جبران ضرر و زیان برای نقض را تحت تأثیر قرار می‌دهد.

۲۵.آیا به کارگزاربرای فایل تقاضانامه پتنت نیاز است؟

آماده سازی تقاضانامه پتنت و پیگیری آن تا مرحله گرنت کار پیچیده‌ای است. درخواست حمایت از پتنت این موارد را در برمی‌گیرد:

- انجام **جستجو** برای شناسایی هرگونه دانش پیشین که سبب غیر قابل پتنت شدن اختراع می‌شود. معمولاً انجام این مرحله مطلوب است ولی الزامی نیست زیرا اداره اختراع در بررسی ماهوی، جستجوی خودش را انجام می دهد.
- نوشتن **ادعانامه** و **شرح و توصیف** کامل اختراع که ترکیبی از واژه‌شناسی فنی و حقوقی است.
- انجام **مکاتبات** با اداره اختراع ملّی یا منطقه‌ای، خصوصاً طی بررسی ماهوی تقاضانامه اختراع و...
- نوشتن **اصلاحیه** برای تقاضانامه به نحوی که توسط اداره اختراع درخواست می‌شود.

تمام این موارد نیاز به دانش عمیق از قوانین پتنت و عرف اداره اختراع و درک کاملی از اختراع دارد. بنابراین **علی‌رغم آنکه کمک حقوقی و فنی الزامی نیست، امّا تأکید**

می‌شود به کمک کارگزار پتنت یا شخصی که هم دانش و تجربه قانونی و هم پیش زمینه فنی در زمینه اختراع دارد تهیه شود. در اکثر قوانین لازم است که متقاضیان خارجی توسط کارگزار پتنت رسمی و ثبت شده مقیم در آن کشور نمایندگی شوند.

پتنت شماره EP1165393، متعلق به Torben Flanbaum با عنوان «تراوش کننده برای ریختن هم زمان مایع از مخزن و ترکیب آن با مایع» به یک شرکت SME دانمارکی به نام Menu A/S لایسنس شد و پرفروش‌ترین محصول شرکت گردید.

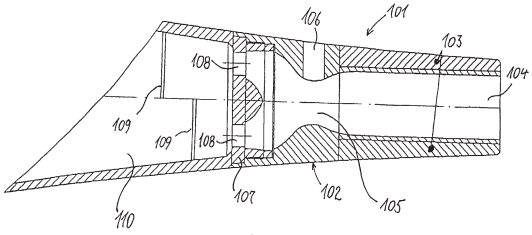

Fig. 1

انتخاب یکی از کارکنان برای مدیریت دارایی‌های فکری کسب و کار

داشتن یک ناظر و هماهنگ کننده داخلی برای مدیریت پتنت‌ها بر اساس میزان کسب و کار در کنار کارگزاران پتنت خارجی مفید است. این شخص می‌تواند از هماهنگی با متخصصان خارجی اطمینان حاصل نماید، در حالی که بهترین عملکرد به صورت یکنواخت در خود کسب و کار دنبال می‌شود. همچنین این موضوع شامل حفظ رازداری ضروری تقاضانامه‌های پتنت و اطلاعات مرتبط، اطلاع رسانی به کارمندان در خصوص نقش آنها جهت حمایت از دارایی‌های فکری، و هماهنگی تلاشهای مرتبط با پتنت در ارتباط با سایر دارایی‌های IP شرکت؛ مثل اسرار تجاری، علائم تجاری و کپی رایت می‌باشند.[1]

۲۶. آیا امکان حمایت چندین اختراع از طریق یک تقاضانامه هست؟

اکثر قوانین پتنت، تعداد اختراع‌های متفاوت در یک تقاضانامه را محدود می‌کنند. این همان الزام مشهور به **اختراع واحد** Unity of Invention است. در بعضی کشورها (مثل ایالات متحده آمریکا) این الزام جدی‌تر اعمال می‌شود و در بقیه، مانند کشورهای عضو پیمان پتنت اروپا اجازه گروهی اختراع‌ها بواسطه یک **مفهوم ابتکاری** مرتبط به

۱. IP PANORAMA، قسمت سوم، بخش چهارم

یکدیگر را در یک تقاضانامه می‌دهند. در موارد عدم اختراع واحد، متقاضی ملزم است تا ادعاهای اختراع را محدود یا تقاضانامه را تقسیم کند (تقاضانامه تقسیمی Di-visional). در بعضی کشورها بر اساس نتیجه تفاوت قوانین موضوعه، یک تقاضانامه پتنت ممکن است کافی باشد، در حالی که در بقیه بیش از دو تقاضانامه برای پوشش همان موضوع اختراع فایل می‌شود. هنگام فایل کردن تحت PCT معمول است که گروهی از اختراعات براساس روش اروپایی با هم مرتبط شوند و هنگام ورود به فاز ملّی تقاضانامه تقسیم شوند.

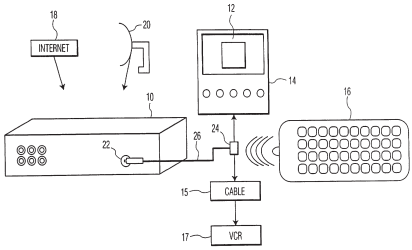
چکیده مطالب

- **آیا اختراع قابلیت پتنت شدن دارد؟** اول، فهرست آنچه می‌تواند یا نمی‌تواند پتنت شود را بررسی و تعیین کنید اختراع در کدام یک از این دسته‌بندی‌ها قرار می‌گیرد. دوم، با جستجوی دانش پیشین از پایگاه داده‌های پتنت استفاده مناسب کنید.
- **فایل کردن تقاضانامه پتنت؛** از وکیل یا کارگزار پتنت متخصص در زمینه تکنولوژی مرتبط، خصوصاً برای نوشتن ادعانامه استفاده کنید.
- **زمان‌بندی تقاضانامه**؛ با دقّت بهترین زمان‌بندی برای فایل تقاضانامه پتنت تعیین نمایید و به تاریخ فایل الزامی دقّت کنید.
- **اطلاعات را بسیار زود افشا نکنید** تا قابلیت پتنت شدن از دست نرود.
- **هزینه‌های نگهداری؛** به یاد داشته باشید هزینه‌های نگهداری یا تجدید را سر وقت بپردازید تا پتنت معتبر باقی بماند.
- **اطلاعات بیشتر**: IP PANORAMA ، قسمت ۳، بخش ۲، قسمت ۶، بخش ۳-۱

پتنت گرفتن در خارج از کشور

۲۷. چرا باید درخواست پتنت خارج از کشور داشته باشیم؟

گواهی اختراع یا پتنت **حق سرزمینی** است؛ یعنی اختراع تنها در کشور یا ناحیه‌ای که پتنت صادر شده است حمایت می‌شود. به بیان دیگر اگر یک پتنت در کشوری مشخص گرنت نشده باشد، اختراع در آن کشور حفاظت نمی‌شود در نتیجه هر شخص دیگری قادر است همان اختراع را در آن کشور بسازد، استفاده کند، وارد کند یا بفروشد.

تقاضانامه بین‌المللی به شماره PCT/US02/12182، وسیله‌ای برای ارتقاء سیستم کنترل از راه دور

۲۸. چه زمانی برای کسب حمایت پتنت خارج از کشور اقدام می‌کنید؟

تاریخ اولین تقاضانامه پتنت برای اختراع، **تاریخ حق تقدم** (Priority Date) نامیده می‌شود. هرگونه تقاضانامه بعدی که در سایر کشورها **طی ۱۲ ماه از این تاریخ فایل** شود (یعنی در **دوره حق تقدم**) می‌تواند از مزایای این دوره استفاده کند. یعنی اولین تقاضانامه بر سایر تقاضانامه‌هایی حق تقدم دارد که برای آن اختراع بعد از آن تاریخ توسط افراد دیگری در سایر کشورها فایل می‌شود. بسیار مهّم است که تقاضانامه‌های ثبت پتنت خارجی یا تحت پیمان PCT طی دوره حق تقدم فایل شوند. همچنین فایل کردن تحت پیمان PCT مدّت ۱۸ ماه اضافی در اختیار متقاضی قرار می‌دهد، که طی آن متقاضی تصمیم می‌گیرد وارد فاز ملّی کدام یک از کشورهای عضو پیمان PCT شود.

بعد از پایان مهلت دوره حق تقدم، تا هنگامی که پتنت برای اولین بار توسط اداره اختراع منتشر شود (معمولاً ۱۸ ماه بعد از تاریخ حق تقدم) همچنان درخواست برای حفاظت از همان اختراع امکان پذیر است، اما ادعای حق تقدم مطابق با اولین تقاضانامه امکان‌پذیر نیست. **هنگامی که اختراع افشا شود یا منتشر گردد، با توجه به نداشتن نوآوری، گرفتن حمایت قانونی تحت پتنت در کشورهای خارجی امکان‌پذیر نیست.** (در این خصوص می‌توانید به مطلب مهلت ارفاقی (Grace Period) شماره ۲۰ مراجعه کنید.)

مطالعه موردی: حمایت از حقوق مالکیت فکری شرکت Somatex

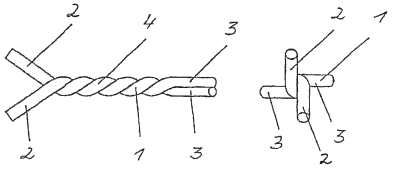
شرکت با مسئولیت محدود Somatex سال ۱۹۹۲ در حوزه فناوری‌های پزشکی آلمان تأسیس شد. تخصص این شرکت در زمینه ساخت و فروش ابزارهای نوآورانه و با کیفیت یکبار مصرف پزشکی است. محصولات شرکت Somatex معمولاً در رادیولوژی مداخله‌ای (IR) استفاده می‌شودکه در آن عمل جراحی تهاجمی توسط سیستم راهنمای تصویری، مثل تصویربرداری تشدید مغناطیسی (MRI) انجام می‌شود و به پزشک اجازه می‌دهد تصاویر ساختار داخلی اعضای بدن را ببینند.

با اطلاع از اهمیت مدیریت مالکیت فکری، شرکت Somatex از این موضوع آگاه است که پیش از شروع به تبلیغ محصول جدید باید تقاضانامه را فایل کند. Somatex به این امر باور دارد که همه اختراعات فنی نباید پتنت شوند، با توجه به فرصت‌های بازار و ریسک مرتبط با توسعه محصولات جدید، هر مورد جدا از اینکه آیا محرمانه بماند و تفاهم نامه حمایتی داشته باشد و یا به صورت تقاضانامه ملّی یا بین‌المللی فایل شود، بررسی می‌شود.

اکثر نوآوری‌هایی که این شرکت به دنبال حمایت مالکیت فکری آنها است، در سطح ملّی انجام می‌شوند. به هر حال شرکت باور دارد تقاضانامه‌های پتنت برای محصولاتی ضروریی هستند که به صورت بین‌المللی بازاریابی می‌شوند. اگر برای اختراع نیاز به حمایت پتنت باشد، این شرکت ابتدا تقاضانامه پتنت ملّی را در اداره ثبت اختراع و علائم تجاری آلمان فایل می‌کند، سپس تقاضانامه‌های (PCT) یا (EPO) یا هر دو را فایل می‌نماید.

اطمینان از حمایت مالکیت فکری برای محصولات اصلی محلی و بین‌المللی به Somatex کمک کرده تا پیوسته نوآوری داشته باشد و کسب و کار خود را گسترش دهد. سال ۲۰۱۴، شرکت زیر مجموعه‌ای تحت عنوان Somatex HK Ltd برای تقویت حضور خود در بازارهای آسیایی تأسیس کرد. اگرچه در بازار تجهیزات یکبار مصرف پزشکی شرکت‌های بزرگ بین‌المللی غالب هستند، ولی استراتژی Somatex اثبات کرد که هر شرکت کوچک و متوسط می‌تواند با استفاده از نوآوری و حمایت از مالکیت فکری موفق باشد.[۱]

۱. به سایت WWW.wipo.int/ipadvantage، مزایای مالکیت فکری مراجعه کنید.

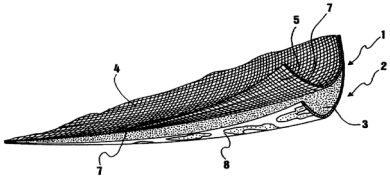

تقاضانامه PCT به شماره PCT/EP 2005/052935 سیستم تزریق سیمان برای اتصال مفاصل مصنوعی، محصول موفق بین‌المللی شرکت Somatex است.

۲۹. کجا برای حفاظت از اختراع مناسب است؟

با توجه به آنکه بدست آوردن پتنت در کشورهای خارجی گران است، شرکت‌ها باید در انتخاب کشورهایی که نیاز به حمایت دارند با دقّت عمل کنند. پاسخ به سؤالات زیر می‌تواند به این امر کمک کند:

- محصولات پتنت شده در کجا تجاری‌سازی می‌شوند؟
- بازارهای اصلی برای محصولات مشابه کجا هستند؟
- هزینه‌های گرفتن پتنت در بازارهای هدف چگونه است؟
- مهمترین رقبا کجا هستند؟
- محصولات کجا ساخته می‌شوند؟
- اعمال حقوق پتنت در یک کشور مشخص چقدر مشکل است؟

تقاضانامه بین‌المللی به شماره PCT/IT98/00133، روشی جدید برای برطرف کردن کرک پارچه‌های ملحفه، اساس موفقیت شرکت ایتالیایی Grindi SRL است.
این شرکت برای تجاری‌سازی پارچه نساجی جدید، بر حقوق انحصاری تکیه کرده که توسط پتنت فراهم شده است.

۳۰. چگونه برای تقاضانامه حمایت از اختراع در خارج کشور اقدام می‌شود؟

سه مسیر اصلی برای فایل کردن پتنت خارجی وجود دارد:

مسیر ملّی؛ ارسال درخواست مستقیم به اداره ملّی اختراع هر کشور مورد علاقه، که در آن تقاضانامه پتنت به زبان مربوطه، با رعایت همه نیازمندی‌های شکل ملّی و پرداخت هزینه‌های مورد نیاز فایل می‌شود. این مسیر برای چندین کشور بسیار پر زحمت و گران است.

مسیر منطقه‌ای؛ هنگامی که کشورهای مورد تقاضا، عضو سیستم ثبت اختراع منطقه‌ای

باشند، حمایت مؤثر در منطقه سرزمینی همه یا بعضی از کشورهای عضو با فایل کردن تقاضانامه در اداره منطقه‌ای مربوطه دنبال می‌شود. ادارات منطقه‌ای ثبت اختراع عبارتند از:

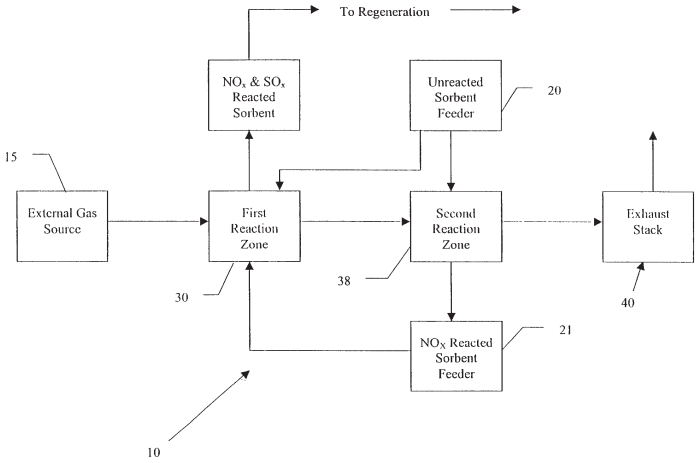
- سازمان **مالکیت فکری** آفریقایی (The African Intellectual Property Organization , OAPI)
- سازمان مالکیت صنعتی **منطقه** آفریقایی (The African Regional Industrial Property Organization, ARIPO)
- سازمان **اختراع** اوراسیایی (The Eurasian Patent Organization, EAPO)
- اداره **اختراع** اروپایی (The European Patent Office, EPO)[1]
- اداره اختراع دولت‌های عربی شورای همکاری خلیج فارس (GCC Patent Office)

مسیر بین‌المللی؛ اگر شرکتی بخواهد گزینه حمایت از اختراع را در کشورهای عضو پیمان PCT در اختیار داشته باشد، باید به فکر فایل کردن تقاضانامه PCT باشد. برای این امر حداقل یک نفر از مخترعان باید شهروند یا مقیم یکی از کشورهای عضو پیمان PCT باشد، یا باید کسب و کار مرتبط یا حضور مؤثر تجاری ـ صنعتی در یکی از این کشورها داشته باشد. با پر کردن تقاضانامه بین‌المللی تحت پیمان PCT متقاضی بعداً می‌تواند حمایت از اختراع را در بیش از ۱۵۰ کشور عضو دنبال کند.[2] این تقاضانامه بین‌المللی می‌تواند در اداره ملّی، اداره ثبت اختراع منطقه‌ای یا در اداره گیرنده PCT سازمان جهانی مالکیت فکری در ژنو سوئیس فایل شود.

---

۱. برای اطلاعات بیشتر در مورد پتنت‌های متحد در اتحادیه اروپا به سایت زیر مراجعه کنید.
https://www.epo.org/Law-practice/unitary.html

۲. فهرست کشورهای عضو در سایت زیر قابل دسترسی است.
www.wipo.int/pct/en/pct_contracting_states.html

تقاضانامه بین‌المللی به شماره PCT/US2001/028473، شرکت فناوری EnviroScrub یک SME آمریکایی است که از پیمان PCT برای درخواست حمایت از فناوری خودش در حذف آلوده کننده‌های حاصل از سوخت و فرآیند صنعتی در بازارهای خارجی استفاده می‌کند. استفاده از PCT برای درخواست حمایت خارج از کشور، شرکت EnviroScrub را برای ورود به تفاهم نامه‌های لایسنس در بازاراهای جهانی فناوری توانمند ساخته است.

چکیده مطالب

- **حقوق سرزمینی؛** به خاطر داشته باشید این نوع حقوق تنها در کشوری که پتنت اخذ شده اعمال می‌شود.
- **دوره حق تقدم؛** از این دوره برای درخواست حمایت خارج از کشور استفاده کنید، ولی به تاریخ‌های مهّم و محرمانه ماندن پتنت قبل از فایل کردن دقّت بسیاری داشته باشید.
- **کجا درخواست کنید؛** در نظر داشته باشید کدام کشورها بیشترین سودآوری را برای حمایت قانونی تحت پتنت دارند. همچنین در مقایسه با هزینه‌ها آیا گرفتن پتنت در چندین کشور ارزش دارد؟
- **چگونه درخواست کنید؛** با توجه به استفاده از PCT برای تسریع پردازش تقاضانامه، بدست آوردن زمان و گرفتن اطلاعات ارزشمند در خصوص قابلیت پتنت شدن، به منظور کمک به تصمیم‌گیری آگاهانه در مورد اینکه در کدام کشورها درخواست کنید بسیار مفید است.
- **اطلاعات بیشتر:** به IP Panorama، قسمت ۹، بخش ۲ تا ۴ مراجعه کنید.

مزایای PCT

پیمان PCT حداقل **۱۸ ماه زمان اضافی**، علاوه بر ۱۲ ماه دوره حق تقدم فراهم می‌کند تا متقاضیان بتوانند پتانسیل تجاری محصول خود در کشورهای مختلف را بررسی کنند و تصمیم بگیرند که حمایت از پتنت را در چه کشورهایی پیگیری کنند. بنابراین پرداخت هزینه‌های اداری و ترجمه تقاضانامه ملّی به تأخیر می‌افتد. تعداد زیادی از متقاضیان جهت دسترسی به زمان بیشتر از پیمان PCT استفاده می‌کنند.

این پیمان به منظور توجیه نگهداری از انتخاب‌های متقاضیان تا آنجا که ممکن است، به صورت گسترده مورد استفاده قرار می‌گیرد[با توجه به افزایش مدت زمان ورود به فاز ملّی به ۳۰ ماه].

متقاضی PCT **اطلاعات ارزشمندی** در مورد پتانسیل قابلیت گرفتن پتنت اختراع خود، به شکل **گزارش جستجوی بین‌المللی** و **نظریه کتبی مرجع جستجوی بین‌المللی** دریافت می‌کند. این اسناد برای متقاضی PCT مبنای قوی برای تصمیم‌گیری دربارهٔ مکان و نحوه حمایت پتنت فراهم می‌نمایند. گزارش جستجوی بین‌المللی، حاوی فهرستی از اسناد دانش پیشین است که مرتبط با اختراع تشخیص داده شده است. نظر کتبی مرجع جستجوی بین‌المللی، قابلیت پتنت شدن را با توجه به نتیجه جستجوی بین‌المللی تحلیل می‌کند.

تقاضانامه PCT اثر حقوقی یکسان در همه کشورهای عضو این پیمان دارد. این اثر حقوقی، تا اندازه زیادی هزینه‌های ارسال تقاضانامه‌های اولیه جداگانه را به هر کدام از ادارات اختراع کاهش می‌دهد. همچنین پیمان PCT برای فایل کردن تقاضانامه‌ها تحت بعضی سیستم‌های پتنت منطقه‌ای هم مورد استفاده قرار می‌گیرد. راهنمای چگونگی ارسال تقاضانامه‌های بین‌المللی تحت پیمان PCT در اداره‌های اختراع ملّی و سایت WIPOبه نشانی www.wipo.int/pct در دسترس است.

طراحی کلی روند تقاضانامه‌های PCT

خلاصه مزایای پیمان PCT به شرح زیر است:

- یک تقاضانامه PCT با اثر حقوقی یکسان در همه کشورهای امضا کننده آن
- الزامات رسمی هماهنگ
- دریافت اطلاعات در خصوص قابلیت پتنت شدن برای پشتیبانی از تصمیم‌گیری راهبردی
- به تأخیر انداختن ۱۸ ماه هزینه‌های قابل ملاحظه تا رسیدن به فاز ملّی

تجاری‌سازی فناوری پتنت شده

۳۱. چگونه فناوری پتنت شده تجاری‌سازی می‌شود؟

یک پتنت به تنهایی هیچ تضمینی برای موفقیت تجاری نیست، بلکه ابزاری است که ظرفیت شرکت را در سودآوری از محصولات و نوآوری‌های فناورانه بهبود می‌بخشد. به منظور رسیدن به سود ملموس، پتنت باید به‌صورت موثری مورد بهره‌برداری قرارگیرد چون تنها در صورتی پول‌ساز می‌شود که محصولات یا فرآیندهای مرتبط با آن موفق باشند. برای ورود اختراع پتنت شده در بازار، شرکت چندین انتخاب دارد:

- تجاری‌سازی مستقیم اختراع
- فروش گواهی پتنت به فرد دیگر
- واگذاری لایسنس پتنت به دیگران
- ایجاد سرمایه‌گذاری مشترک، به منظور همکاری با دیگران که دارایی‌های مکمل در اختیار دارند.

۳۲. چگونه محصول پتنت شده به بازار عرضه می‌شود؟

موفقیت تجاری محصول جدید تنها به ویژگی‌های فنی آن وابسته نیست. هر چقدر اختراع از دیدگاه فنی عالی به نظر برسد، امّا نیاز موثری برای آن نباشد یا محصول بازاریابی مناسبی نداشته باشد، نمی‌تواند مصرف کنندگان را به خود جذب کند. در نتیجه موفقیت تجاری به دامنه‌ای از عوامل مؤثر دیگر؛ مانند در دسترس بودن منابع مالی، توسعه استراتژی بازاریابی مؤثر و قیمت محصول در مقایسه با محصولات هم‌سطح رقیب وابسته است.

برای عرضه محصولی نوآورانه به بازار، تدوین **طرح تجاری** (Business Plan) بسیار کمک کننده است. طرح‌های تجاری، ابزاری مؤثر برای سنجش امکان‌پذیری ایده‌های تجاری هستند. برای نزدیک شدن به سرمایه‌گذاران و بدست آوردن منابع مالی جهت عرضه محصول یا خدمت پتنت شده طرح تجاری موضوعی حیاتی است. طرح تجاری باید شامل اطلاعاتی در خصوص پتنت‌های شرکت و استراتژی پتنت آن باشد. این موضوع نه تنها نوآورانه بودن محصولات شرکت را به نمایش می‌گذارد، بلکه شواهدی برای اهتمام لازم شرکت و تشخیص ریسک نقض پتنت شرکت‌های دیگر را هم نشان می‌دهد.

۳۳. آیا پتنت را می‌توان فروخت؟

بله. به فروش پتنت، **واگذاری** (Assigning) گفته می‌شود با واگذاری، مالکیت پتنت (Ownership) به شخص دیگری منتقل می‌شود. این تصمیم باید با احتیاط فراوان گرفته شود. **لایسنس پتنت (Licensing)**، در مقابل واگذاری به معنای آن است که حقوق آن در مقابل حق امتیاز (Royalty) به دیگران اجاره داده می‌شود. بنابراین لایسنس استراتژی مالی بسیار موثری است.

واگذاری (Assignment) به بیان ساده؛ یعنی توافق بر یکبار پرداختن حق امتیاز بدون پرداخت‌های آتی، صرف نظر از آنکه نهایتاً چه مقدار پتنت سودآور خواهد بود.

در بعضی موارد واگذاری دارای مزیت است. مثلاً وقتی پتنتی در ازای مبلغی یکجا واگذار شود نیازی نیست تا ۲۰ سال صبر کرد تا ارزش آن به تدریج برگردانده شود. همچنین از ریسک اینکه پتنت توسط یک فناوری دیگر جایگزین شود نیز پیشگیری می‌شود. در بعضی موارد واگذاری یک پتنت به شرکت استارتاپی شرط اولیه لازم برای سرمایه‌گذاری است، زیرا ممکن است حقوق پتنت متعلق به آن شرکت نباشد.

تصمیم در هر مورد بر اساس نیازمندی‌ها و اولویت‌های شرکت انجام می‌شود. البته بهتر است با وکیل پتنت مشاوره شود تا راهنمایی بر اساس روش مناسب با توجه به استراتژی کسب و کار شرکت انجام شود.

۳۴. چگونه پتنت لایسنس می‌شود؟

هنگامی که مالک پتنت به عنوان لایسنس دهنده (Licensor)، به دیگری به عنوان لایسنس گیرنده (Licensee) اجازه استفاده از اختراع پتنت شده را در قالب توافق دوجانبه بدهد، پتنت لایسنس شده است. در این حالت شرایط و دامنه **قرارداد لایسنس** بین طرفین مشخص و امضاء می‌شود. اجازه دادن به دیگران برای تجاری‌سازی اختراع پتنت شده بر اساس قرارداد لایسنس، باعث می شود که کسب و کار **منابع درآمدی بیشتری** بدست آورد و این امر روشی معمول برای بهره‌برداری تجاری از حقوق انحصاری شرکت برای اختراع است.

لایسنس دادن وقتی کاربردی است که شرکت مالکیت اختراع را در اختیار دارد، ولی در موقعیتی نیست که محصول را به منظور برطرف کردن نیاز بازار بسازد یا ناحیهٔ جغرافیایی را پوشش بدهد.

با توجه به نیاز به مهارت و دانش،کمک گرفتن از وکیل متخصص در زمینه لایسنس در مذاکرات برای شرایط، مفاد و نوشتن قرارداد لایسنس توصیه می‌شود. در بعضی کشورها نیاز است تا قراردادهای لایسنس در مراجع رگولاتوری[1] دولتی ثبت شود.

لایسنس دادن، لایسنس گرفتن یا هر دو؟

شرکت‌های کوچک و متوسط که با کمبود منابع برای تحقیق و توسعه، تولید و بازاریابی مواجه هستند، می‌توانند از مزایای مدل نوآوری باز با در نظر گرفتن فرصت‌های حاصل از لایسنس دادن یا لایسنس گرفتن اختراعات خودشان استفاده کنند(نکته بعد از سوال ۱ را ببینید). لایسنس دادن (License Out) به این معنا است؛ یک کسب و کار اختراع و نوآوری خودش را به کسب و کار دیگر لایسنس بدهد. لایسنس گرفتن (License In) یعنی برعکس آن؛ هنگامی است که کسب و کار موافقت می‌کند تا از اختراع کسب و کار دیگری استفاده کند (در جدول زیر مقایسه بین این دو صورت گرفته است).

لایسنس دادن (License Out)

معایب	مزیت‌ها
• بازده محدود، سود بیشتری توسط کسب و کاری کسب می‌شود که اختراع را به بازار عرضه کرده است • می‌تواند یک رقیب بالقوه خلق کند، اگر لایسنس تنها یا لایسنس غیر انحصاری داده شود. • تعهدات آتی، اگر فناوری کامل نباشد. • وابستگی حیاتی به لایسنس گیرنده، اگر لایسنس گیرنده تنها منبع سود باشد.	• حفظ مالکیت • همیاری و همکاری در توسعه‌های آتی • عدم نیاز به همکاری در ساخت • کانال‌های جدید برای بازاریابی • تبدیل رقیب یا نقض کننده بالقوه به همکار

لایسنس گرفتن (License In)

معایب	مزیت‌ها
• فناوری ممکن است نهایی نشده باشد. • هزینه‌های اضافی، اگر بازار نتواند قیمت مورد نظر را بپردازد. • اتکای بیش از حد به فناوری‌هایی که خارج از کسب و کار توسعه داده شده است.	• سرعت بخشیدن برای دسترسی به بازار • کاهش هزینه‌ها با محدود کردن تحقیق و توسعه • ترکیب کردن فناوری‌ها، خدمات قوی‌تر و محصولات بیشتری خلق می‌کند.

۱. رگولاتوری یا تنظیم مقررات و نظارت، مانند سازمان تنظیم و مقررات رادیویی یا سازمان غذا و دارو FDA.

۳۵. چه مقدار می‌توان انتظار نرخ حق امتیاز داشت؟

در معاملات مربوط به لایسنس، دارنده حقوق اختراع معمولاً مبلغ را یکجا یا مبالغ **حق امتیاز** را به صورت متناوب دریافت می‌کند، که بر اساس حجم فروش محصول مربوطه (حق امتیاز بر اساس تعداد) یا بر اساس فروش خالص (حق امتیاز بر مبنای فروش) می‌باشد. در بسیاری از موارد پرداخت‌های تحت قرارداد لایسنس پتنت، ترکیبی از مبلغ یکجا و حق امتیاز است. در بعضی موارد سهام عادلانه شرکت لایسنس گیرنده می‌تواند جایگزین حق امتیاز شود.

در بعضی صنایع، استانداردهایی برای نرخ حق امتیاز وجود دارند که کمک کننده است؛ امّا این موضوع را به یاد داشته باشید که قراردادهای لایسنس منحصر به فرد هستند و نرخ حق امتیاز به عوامل مشخصی بستگی دارد که بر کسب و کار حاکم است. در نتیجه استانداردهای صنعت مربوطه نمی‌توانند کمک کننده باشند و حتی به گمراهی منتهی می شوند.

تقاضانامه پتنت برای مبدل حرارتی که توسط مخترع هندی دکتر Milind Rane فایل شده بود موضوع تفاهم نامه لایسنس با SME در شهر بمبئی قرار گرفت. در مرحله امضای تفاهم نامه، مخترع در پرداخت اولیه ۴.۵ درصد حق امتیاز از فروش دریافت کرد. همچنین لایسنس گیرنده پذیرفت هزینه‌های فایل کردن و نگهداری پتنت را پرداخت کند.

۳۶. تفاوت بین لایسنس انحصاری، غیرانحصاری و تکی چیست؟

سه نوع توافقنامه لایسنس بر اساس تعداد لایسنس گیرنده‌ها وجود دارند که اجازه استفاده از پتنت به آنها داده می‌شود:

- **لایسنس انحصاری**، تنها یک لایسنس گیرنده حق استفاده از فناوری پتنت شده را کسب می‌کند، به‌طوری که حتی خود مالک اختراع هم نمی‌تواند از آن استفاده کند.
- **لایسنس تکی**، تنها یک لایسنس گیرنده به همراه مالک اختراع حق دارند از فناوری پتنت شده استفاده کنند.
- **لایسنس غیر انحصاری**، چندین لایسنس گیرنده به همراه مالک اختراع حق استفاده از فناوری پتنت شده را دارند.

در تفاهم نامه لایسنس، مفاد آن بعضی حقوق را برپایه انحصار و بقیه را بر اساس غیر انحصاری یا تکی اعطا می‌کند.

پتنت به شماره US6210578B1، روشی برای تصفیه فاضلاب، توسط محققان دانشگاه مستقل ملّی مکزیک توسعه داده شد و به صورت نتیجه یک تفاهم‌نامه غیر انحصاری موفق با IB-Tech قرار گرفت. شرکت زایشی (spin-off)[1] از دانشگاه، جهت ارائه راهکارهای نوآورانه تصفیه فاضلاب تأسیس شد.

۳۷. لایسنس انحصاری یا غیرانحصاری کدام برای پتنت بهتر است؟

این موضوع به محصول و استراتژی کسب و کار شرکت بستگی دارد؛مثلاً اگر فناوری بتواند به صورت استانداردی دربیاید که تمام بازیگران بازار خاص برای انجام کسب و کارشان نیاز دارند، لایسنس غیرانحصاری و گسترده بیشترین سودآوری را خواهد داشت. امّا اگر محصول مورد نظر، نیازمند آن باشد که شرکت سرمایه‌گذاری سنگینی برای تجاری‌سازی محصول کند (مانند محصولات دارویی که نیازمند سرمایه‌گذاری جهت آزمونهای بالینی هستند)، آنگاه لایسنس گیرنده بالقوه نمی‌خواهد در رقابت با سایر لایسنس گیرنده‌ها باشد بنابراین به درستی روی بدست آوردن لایسنس انحصاری پافشاری می‌کند.

۳۸. چه زمانی برای لایسنس دادن اختراع مناسب است؟

با توجه به آنکه زمان‌بندی به عوامل مؤثر بسیاری وابسته است، بهترین زمان برای لایسنس دادن یک اختراع تعریف نمی‌شود. معمولاً به کارآفرین یا مخترع مستقل توصیه می‌شود که جستجو برای یافتن لایسنس گیرنده را هر چه زودتر آغاز کند تا بتواند درآمد جاری برای هزینه‌های ثبت اختراع خود را تأمین کند، همچنین نیاز نیست صبر کنید تا پتنت گرنت شود. مهّم‌تر از زمان مناسب برای لایسنس دادن اختراع، یافتن شریک مناسب برای سودآوری و تجاری‌سازی اختراع پتنت شده است.

ارزش‌گذاری پتنت

دلایل زیادی وجود دارد که چرا شرکت نیاز دارد و مفید است که ارزش‌گذاری اختراع را انجام بدهد؛ از جمله می‌توان به مسائلی مانند حسابداری، لایسنس دادن، ادغام و خریداری، واگذاری یا خریداری دارایی‌های مالکیت فکری و جذب سرمایه اشاره نمود. روش واحدی برای ارزش‌گذاری پتنت وجود ندارد که برای تمام موقعیت‌ها مناسب باشد، امّا روش‌های زیر در اکثر مواقع مورد استفاده قرار می‌گیرند:

۱. spin-off هنگامی اتفاق می‌افتد، که استارتاپ بخشی از سهام خود را به شرکت یا مجموعه‌ای که در آن رشد کرده واگذار می‌نماید و از آن جدا شده و هویت حقوقی مستقل می‌یابد.

روش درآمد؛ روی جریان درآمدی تمرکز می‌کند و انتظار می‌رود دارنده پتنت در طول عمر پتنت درآمد کسب کند.
روش هزینه؛ هزینه‌ها توسعه دارایی مشابه را به‌صورت داخلی و خارجی محاسبه می‌کنند.
روش بازار؛ به معاملات قابل مقایسه در بازار توجه می‌کند.
روش مبتنی بر گزینه؛ مدل‌هایی را توسعه می‌دهند که ابتدا برای استفاده در ارزش‌گذاری گزینه‌های سهام به‌کار می‌روند.
همچنین عواملی موثر هستند که به سختی قابلیت کمی سازی دارند و می‌توانند بر ارزش پتنت اثرگذار باشند، از جمله می‌توان به محکم بودن ادعاهای پتنت یا وجود جایگزین‌های نزدیک اشاره کرد.[1]

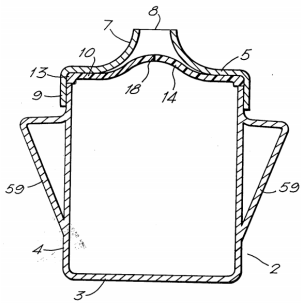
۳۹. چگونه می‌توان اجازه استفاده از پتنت رقبا را بدست آورد؟

این موضوع همیشه ساده یا به صرفه نیست. اگر رقیب به پتنت‌های شرکت علاقه‌مند باشد **لایسنس متقابل** می‌تواند مورد توجه قرارگیرد. **لایسنس متقابل** در صنایعی متداول است که تعداد مشخصی پتنت، گستره وسیعی از اختراعات مکمل را شامل می‌شود که در مالکیت دو یا چند رقیب هستند. این شرکت‌های رقیب معمولاً در پی اطمینان از **آزادی عملکردشان** هستند و حقوق ناشی از پتنت‌های خودشان را در ازای دریافت حقوق مشابه به رقیبان واگذار می‌کنند.

۱. IP Panorama، بخش ۱۱.

چکیده مطالب

- **تجاری‌سازی**: گزینه‌های متفاوتی برای تجاری‌سازی اختراع در نظر بگیرید و مطمئن شوید طرح تجاری قانع کننده در جای خودش قرار گرفته است.
- **لایسنس دادن**: نرخ حق امتیاز و سایر ویژگی‌های تفاهم‌نامه لایسنس تابعی از مذاکرات هستند بنابراین به دنبال توصیه‌های متخصص باشید.
- **انحصاری در مقایسه با غیرانحصاری**: انحصاری بودن حقوق لایسنس را در پرتو بلوغ فناوری و استراتژی کسب و کار شرکت در نظر بگیرید.
- **لایسنس متقابل**: در نظر داشته باشید برای دسترسی مناسب به فناوری پتنت‌ها به کار می‌روند زمانی که مالک آن دیگران هستند.
- **اطلاعات بیشتر**: به IP Panorama، قسمت ۶ ،شماره ۴ و قسمت ۷ مراجعه کنید.

پتنت به شماره GB2266045 با عنوان «مجرای نوشیدنی مناسب برای قمقمه ورزشی» است. که با نام تجاری Anywayup شناخته می‌شود. در سال ۱۹۹۲ توسط مخترع و کارآفرین اهل انگلیس مندی هابرمن پتنت شد. به دنبال روانه شدن محصول نقض کننده پتنت توسط یک رقیب، خانم هابرمن دستور قضایی برای توقف نقض بیشتر گرفت و نهایتاً موضوع خارج از دادگاه فیصله یافت. همچنین ایشان پیگیری قانونی دیگری در اروپا و ایالات متحده آغاز کرد که اعتبار پتنت تأیید شد و در نتیجه شرکت‌های بیشتری درخواست لایسنس کردند. خانم هابرمن معتقد است که پتنت‌هایش در مرکز موفقیت استراتژی کسب و کارشان قرار دارند.

اعمال حقوق پتنت

۴۰. چرا باید حقوق مرتبط با پتنت اعمال شود؟

هنگامی که فناوری پتنت شده جدید به بازار عرضه می‌شود، رقبا سعی می‌کنند محصولی با ویژگی‌های یکسان یا بسیار شبیه به آن بسازند. با توجه به اینکه رقبا مجبور نیستند تا همان منابع را صرف کنند یا ریسک‌های مشابه را بپذیرند، مزیت رقابتی خواهند داشت و قادرند تا محصول مشابه یا یکسان را با قیمت ارزانتر بسازند. این امر سبب فشار ناشی از رقابت غیرمنصفانه بر کسب و کارهای مالک اختراع می‌شود.

حقوقی که به پتنت اعطا می‌شود، به مالک آن فرصت می‌دهد که رقبا را از نقض اختراع منع کند یا اینکه به دنبال جبران خسارت وارده باشد. برای اثبات اینکه نقض اختراع اتفاق افتاده است، باید نشان داده شود که همه اجزای ذکر شده در یک ادعا یا معادل آنها در محصول یا فرآیند نقض کننده موجود هستند. اعمال این حقوق برای حفظ برتری رقابتی، سهم بازار و سودآوری حیاتی است.

مدیریت ریسک پتنت

اعمال حقوق پتنت فقط یکی از جنبه‌های مدیریت ریسک کسب و کار و حفاظت از زمان و منابع مالی است که برای تحقیق و توسعه فناوری‌های نوآورانه صرف شده‌اند. آماده‌سازی استراتژی قوی، قبل از اینکه نقض رخ دهد می‌تواند در آینده هزینه‌های اعمال حق را به حداقل برساند.

۱. تصمیم بگیرید چه کسی مسئولیت کلی مدیریت سبد پتنت‌های شرکت را بر عهده می‌گیرد.
۲. سیستمی بسازید تا مطمئن شوید همه اختراعات و نوآوری‌ها نزد یک شخص مجاز یا معاونت در شرکت افشا شوند. سپس تصمیم بگیرید کدام یک به صورت اسرار تجاری، انتشار تدافعی یا از طریق پتنت محافظت شوند.
۳. تحلیل ریسک را بر عهده بگیرید، تا تصمیم‌گیری شود که جستجوی اطلاعات پتنت قبل از اینکه تقاضانامه پتنت فایل شود به چه مواردی نیاز دارند.
۴. هنگامی که پتنت اعطا می‌شود مشخص کنید چگونه استفاده شود؛ به صورت تهاجمی، تدافعی یا در اصل برای کسب نام تجاری و بازاریابی.
۵. فرصت‌های شراکت یا لایسنس گرفتن را شناسایی کنید.
۶. به‌صورت منظم فهرست اسناد مالکیت پتنت و پتنت‌های لایسنس شده در بنگاه اقتصادی را به روز رسانی کنید.

۷. با توجه به سبد پتنت و استراتژی رقبا، تحلیل ریسک دوره‌ای را انجام دهید.
۸. استراتژی مالی برای پوشش دادن همه هزینه‌های ایجاد، نگهداری، استفاده، اعمال حق و دفاع از سبد پتنت تدوین کنید.
۹. به‌صورت دوره‌ای استراتژی پتنت را به عنوان بخشی از ممیزی دوره‌ای یا مبتنی بر رویداد، بازنگری و تجدید نظر کنید.

۴۱. چه کسی مسئول اعمال حقوق پتنت است؟

مسئولیت اصلی شناسایی و عمل در برابر ناقضان پتنت بر عهده مالک آن است. البته آموزش کارکنان در مورد این که چگونه ناقضان را شناسایی کنند به کسب و کار برای نظارت بر بازار کمک می‌کند. با این اوصاف مسئولیت پایش، استفاده از اختراع در بازار، شناسایی ناقضان و تصمیم‌گیری دربارهٔ اینکه چگونه، چطور و چه زمانی علیه آنها اقدام شود، برعهده مالک پتنت است. مخترعان مستقل و شرکت‌های کوچک و متوسط ممکن است تصمیم بگیرند این مسئولیت یا بخشی از آن را به لایسنس گیرنده‌های انحصاری انتقال بدهند.

البته بهتر است با یک وکیل پتنت، برای کمک در اعمال حقوق پتنت در بازارهای داخلی و خارجی تماس گرفته شود تا شما را در مورد هزینه‌ها و ریسک‌ها و بهترین استراتژی راهنمایی کند.

مطالعه موردی: اعمال حقوق پتنت شرکت کامپیوتری Ananda

علی‌رغم آنکه زبان بنگالی، زبان ملّی کشور بنگلادش، هفتمین زبان با بیشترین تعداد سخنگو در جهان است، ولی تا اواخر دهه ۱۹۸۰ نرم‌افزاری با کارکرد مناسب، ساده و کاربردی آسان برای تایپ این زبان وجود نداشت. مصطفی جبار، روزنامه نگار بنگلادشی از این فرصت استفاده نمود و ابتکار عمل برای توسعه نرم‌افزار و طرح‌بندی صفحه کلید را در دست گرفت و صنعت چاپ و نشر بنگلادش را متحول کرد.

آقای جبار می‌خواست با غلبه بر محدودیت‌های بسیاری که با گزینه‌های موجود در ارتباط بودند، یک رابط بنگالی با طرح‌بندی جدید ایجاد کند و نهایتاً بعد از یک سال و نیم کار پیوسته موفّق شد اولین نسخه نرم‌افزار Bijoy را در دسامبر سال ۱۹۸۸ منتشر نماید. طرح‌بندی صفحه کلید و طراحی فونت‌ها توسط آقای جبار خلق و برنامه‌نویسی نرم‌افزار توسط برنامه نویس هندی انجام شد.

بلافاصله بعد از توسعه Bijoy آقای جبار شرکت خودش را تأسیس کرد، شرکت رایانه Ananda، بهبود نرم‌افزار Bijoy و توسعه نرم‌افزارهای جدید را ادامه داد. اولین نسخه Bijoy تنها برای رایانه‌های مکینتاش توسعه داده شده بود و نرم‌افزار سازگار با ویندوز در سال ۱۹۹۳ به بازار عرضه شد. گروهی از برنامه‌نویسان و محققان به‌صورت اختصاصی روی بهبود مستمر نرم‌افزار Bijoy تحت هدایت آقای جبار کار می‌کردند.

نسخه دوم صفحه کلید Bijoy و سیستم رابط اسکریپتی برای تایپ کردن در زبان بنگالی تحت قوانین ثبت اختراع بنگلادش پتنت شد. محبوبیت و کاربردی بودن Bijoy، سبب شایع شدن دزدی نرم‌افزار شد و تعداد زیادی از طرح‌های صفحه کلید از خارج کشور وارد شد. هیأت درآمد ملّی بنگلادش این موضوع را بر اساس تقاضانامه آقای جبار بررسی کرد. در سال ۲۰۰۸، بعد از ارزیابی و تأیید اینکه آقای جبار مالک پتنت صفحه کلید بنگالی بوده است، این هیأت بخشنامه‌ای صادر کرد و از اداره گمرک خواست واردات نرم‌افزار و صفحه کلید Bijoy را توقیف و مصادره کند.[۱]

۴۲. اگر پتنت بدون اجازه استفاده شود چه می‌کنید؟

اگر مالک پتنت باور داشته باشد که دیگران فناوری پتنت شده او را بدون کسب اجازه استفاده می‌کنند، در قدم اول باید دربارهٔ اینکه؛ چه کسی پتنت را نقض کرده است، چگونه این‌کار را انجام داده و این نقض چگونه کسب وکار مالک را تحت تاثیر قرار داده اطلاعات جمع‌آوری کند. سپس بهتر است وکیل پتنت این شواهد را تحلیل نماید و در خصوص نحوه رفتار با ناقضان تصمیم بگیرد.

در بعضی موارد، مالک پتنت تصمیم می‌گیرد برای نقض‌کنندگان مورد ادعا، نامه‌ای (معمولاً به «**نامه توقف و لغو**»شناخته می‌شود) بفرستد که دربارهٔ تعارض بین حقوق آنها و فعالیت‌های مربوط به کسب و کار شرکت دیگر اطلاع دهد. این رویه معمولاً در موارد مربوط به ناقضان غیر بین‌المللی مؤثر است و نقض‌کننده آن، فعالیت‌ها را متوقف می‌کند یا با **مذاکره برای تفاهم نامه لایسنس** موافقت می‌کند.

---

۱. به مزایای مالکیت فکری در سایت www.wipo.int/ipadvantage مراجعه کنید.

بعضی مواقع غافلگیری، بهترین تاکتیک برای جلوگیری از فرصت دادن به نقض کننده برای از بین بردن شواهد است. در این‌گونه مواقع رجوع به دادگاه بدون ارسال اظهارنامه قضایی به نقض‌کننده و درخواست «**دستور موقت**» به منظور غافلگیر کردن نقض کننده، و یورش به محل کسب و کار با کمک پلیس روشی مناسب است. در این صورت دادگاه می‌تواند دستور به توقف فعالیت نقض‌کننده و پرداخت هزینه‌های دادرسی (که ممکن است ماه‌ها یا سال‌ها طول بکشد) بدهد. البته سؤال درباره اینکه آیا پتنت نقض شده است، می‌تواند خیلی پیچیده باشد و ممکن است دادگاه تصمیم بگیرد موضوع برای محاکمه براساس شایستگی[1] در انتظار بماند.

هنگامی که شرکت تصمیم می‌گیرد **دادرسی مدنی** را آغاز کند، دادگاه معمولاً انواع متفاوتی از غرامت دادن جهت جبران حقوق نقض شده مالک پتنت فراهم می‌کند. همچنین وکیل پتنت قادر است اطلاعات مرتبط را جمع‌آوری کند.

ممکن است نقض کننده توسط دادگاه مجبور به شناسایی افرادی شود که در تولید و توزیع محصولات یا خدمات نقض شده و کانال‌های توزیع آن درگیر بوده‌اند. همچنین به عنوان بازدارنده مؤثر در برابر نقض، دادگاه می‌تواند بنا بر خواست دارنده پتنت دستور به از بین بردن و دور ریختن کالاها و اجناس در مالکیت نقض‌کننده بدون جبران خسارت آنها بدهد.

به منظور **جلوگیری از واردات کالاهای نقض‌کننده پتنت**، اقداماتی در مرزهای بین‌المللی توسط بعضی کشورها از طریق ادارات گمرک ملّی انجام می‌شود. بیشتر کشورها این اقدامات را تنها در مواردی انجام می‌دهند که واردات کالاها با علامت تجاری تقلبی یا دزدی‌های کالای مرتبط با حق نشر است.

به عنوان قانون کلی، اگر نقض پتنت شناسایی شد بهتر است به دنبال مشاوره حقوقی حرفه‌ای باشید.

۴۳. گزینه‌های توافق در خصوص ادعای نقض خارج از دادگاه چیست؟

اگر قرارداد (به عنوان نمونه تفاهم‌نامه لایسنس) با نقض‌کننده بسته شده باشد، ابتدا باید بررسی شود آیا ماده‌ای با عنوان میانجیگری یا داوری در قرارداد وجود دارد. این

۱. منظور این است که پتنت از ابتدا شایستگی لازم برای گرنت توسط ادارهٔ اختراع را داشته است یا خیر[مترجمان].

موارد جایگزین‌های کم خرج‌تری برای حل اختلاف از طریق شکایت در دادگاه هستند. حتی اگر این ماده در قرارداد نباشد، یا حتی هیچ قراردادی در کار نباشد، همچنان تا وقتی که هر دو طرف راضی به ارجاع به این رویه‌ها باشند این امکان وجود دارد که از مزایای این رویه‌های اختصاصی استفاده شود.

در حالت کلی داوری مسیر کوتاه‌تر و کم هزینه‌تری از دادرسی در دادگاه است و اگر یکی از طرفین خارجی باشد، رای داوری به‌صورت بین‌المللی راحت‌تر قابل اعمال است. یکی از مزیت‌های میانجیگری این است که طرفین روند را به صورت غیر رسمی نگه دارند و بر سر راه حلی که منافع آنها را تأمین می‌کند به توافق برسند. همچنین این امر به ایجاد روابط تجاری مطلوب کمک می‌کند. **مرکز داوری و میانجیگری** WIPO خدمات غیر انتفاعی برای حل اختلاف جایگزین فراهم می‌کند. اطلاعات بیشتر در مورد داوری و میانجیگری در سایت www.wipo.int/amc ارائه شده است.

چکیده مطالب

- **هوشیار باشید و** رقابت‌ها را زیر نظر بگیرید تا نقض‌های ممکن را تشخیص بدهید.
- **مدیریت ریسک؛** پتنت‌ها را به‌صورت راهبردی مدیریت کنید، تا ریسک را به حداقل و سود را به حداکثر برسانید.
- **مشاوره؛** با وکیل پتنت، قبل از هرگونه عملی در پاسخ به نقض مشکوک مشاوره کنید.
- **حل اختلاف با روش‌های جایگزین؛** روش‌های به تفاهم رساندن اختلافات خارج از دادگاه شامل بندهای میانجیگری و داوری را در همه تفاهم نامه‌های لایسنس مد نظر داشته باشید.
- **اطلاعات بیشتر: به** IPPANORAMA قسمت ۳، بخش۳مراجعه کنید.

ضمائم

وب سایت‌های مفید برای اطلاعات بیشتر

مسائل مالکیت فکری از نگاه کسب و کارها www.wipo.int/sme

نگاه کلی به پتنت www.wipo.int/patents

برای کاربردهای عملی در خصوص فایل کردن تقاضانامه پتنت، به وب سایت‌های ملّی و منطقه‌ای ادارات ثبت اختراع به لینک زیر مراجعه کنید.

www.wipo.int/directory/en/urls.jsp

پیمان همکاری پتنت (PTC) www.wipo.int/pct

طبقه‌بندی بین‌المللی پتنت www.wipo.int/classifications/ipc

مرکز داوری و میانجیگری (WIPO) www.wipo.int/amc

مجموعه جهانی داده‌های مالکیت فکری WIPO با قابلیت جستجو

www.wipo.int/reference

عضویت در پیمان‌های تحت مدیریت WIPO www.wipo.int/treaties

کتابچه آموزشی تبادل ارزش: مذاکره در مورد تفاهم نامه‌های لایسنس فناوری، نشریه شماره ۹۰۶، WIPO

www.wipo.int/sme/en/documents/guides/technology_licensing.html

موفقیت در لایسنس فناوری، نشریه شماره ۹۰۳، WIPO

www.wipo.int/publications/en/details.jsp?id=296

وب‌سایت‌های ایرانی

کانون پتنت ایران www.patentoffice.ir

اداره مالکیت فکری ایران www.iripo.ssaa.ir

مطالب مرتبط با پتنت که مترجمان ارائه می‌دهند. www.Patentee.ir

واژه‌نامه

واژه	معنی	شرح و توصیف	مرجع نمونه
Art	فن و صنعت	موضوع شناخته شده در رشته مربوطه که شامل پتنت‌های صادر شده، انتشارات و دانش در دسترس عموم مثل مهارت‌ها، تجربیات حرفه‌ای و مواردی از این دست می‌باشد (همچنین **Prior Art** را ببینید).	۸، ۹، ۱۴-۱۶
Best Mode Requirement	الزام بهترین حالت	تقاضانامه پتنت ملزم است بهترین روش شناخته شده برای پیاده سازی اختراع را فاش کندکه در زمان فایل کردن اظهارنامه شناخته شده است. بعضی کشورها چنین الزاماتی دارند (**الزام به افشا را ببینید**).	۱۱
Cease and desist letter	نامه توقف و دست کشیدن	یک نامه از طرف مالک حقوق IP یا وکیل او که از نقض کنند مورد دعوی، درخواست می‌کند فوراً عمل نقض را متوقف کند وگرنه اقدام حقوقی و قضایی انجام می‌دهد.	۴۲
Claims	ادعانامه	جمله‌های شماره‌گذاری شده در پایان متن پتنت،اختراعی را تعریف می‌کند که پتنت به دنبال کسب حمایت برای آن است. به طور کلی ادعاهای پتنت باید شفاف و مختصر باشد و به طور کامل توسط شرح و توصیف پشتیبانی شوند.	۱۶، ۲۰، ۲۱
Cross-licensing	لایسنس متقابل	وقتی شرکت‌ها حقوق متقابلی که توسط همدیگر برای پتنت‌ها دارند مبادله می‌کنند، لایسنس متقابل اتفاق می‌افتد. معمولاً پتنت‌هایی که هر شرکت در مالکیت خود دارد جنبه‌های متفاوتی از محصول تجاری را پوشش می‌دهد. با استفاده از لایسنس متقابل هر شرکت مجاز است محصول را به بازار عرضه کند. لایسنس متقابل می‌تواند شامل پرداخت مالی از یک طرف به طرف دیگر برای متعادل شدن ارزش حقوق انتقال یافته باشد یا نباشد.	۳، ۳۹

واژه	معنی	شرح و توصیف	مرجع نمونه
Confidentiality agreement	تفاهم نامه محرمانگی	این کلمه تحت عنوان تفاهم نامه عدم افشا **Non-disclosure agreement (NDA)** هم شناخته می‌شود. قراردادی که در آن یک طرف یا هر دو طرف بر سر اینکه اطلاعات مشخصی را افشا نکنند، یا آن اطلاعات را برای هدف محدود و مشخصی به‌کار ببرند به تفاهم می‌رسند.	۴، ۱۸
Defensive publication	انتشار تدافعی	همچنین Defensive disclosure به **عنوان افشاگری تدافعی** هم شناخته می‌شود. استراتژی مالکیت فکری که تضمین می‌کند شخص دیگری حقوق پتنت را برای یک اختراع بدست نمی‌آورد؛ شامل انتشار، شرح و توصیف یا نقشه‌های اختراع می‌شود به طوری که در دایره دانش پیشین قرار می‌گیرد. بنابراین دیگران را از پتنت کردن اختراع باز می‌دارد.	۵
Description	شرح و توصیف	شرح و توصیف تحت عنوان **مشخصات Specification** هم گفته می‌شود. بخشی از تقاضانامه پتنت، اختراع را طوری فاش می‌کند که به اندازه کافی شفاف و کامل باشد و شخص ماهر در فناوری مربوطه را قادر سازد تا اختراع ادعا شده را متوجه شود و به مرحله اجرا درآورد بدون آنکه نیازمند آزمایش‌های اضافی باشد. شرح و توصیف مبنای ادعانامه را شکل می‌دهند که مرزها و دامنه حقوقی اختراع را تعریف می‌کند. شرح و توصیف می‌تواند موضوع را گسترده‌تر از ادعانامه پوشش دهند، ولی ادعانامه هرگز نمی‌تواند گسترده‌تر از شرح و توصیف باشد.	۲۱
Disclosure	افشا	افشا در معانی زیر به‌کار می‌رود: ۱- افشای کامل اختراع که یکی از الزامات قابلیت پتنت شدن است (واژه بعدی را ببینید). ۲- افشای عمومی قبل از فایل کردن، که نوآوری اختراع را از بین می‌برد و در نتیجه آن را غیرقابل پتنت می‌کند.	۵، ۸، ۱۱، ۱۸-۲۰

واژه	معنی	شرح و توصیف	مرجع نمونه
Disclosure Requirement	الزام افشا	قوانین پتنت معمولاً تعهدی اجباری برای متقاضی جهت افشای اختراع دارد، به نحوی که به اندازه کافی شفاف و کامل باشد و هر فرد با مهارت در فناوری را قادر به درک اختراع ادعا شده می‌کند و آن را بدون آزمایشات اضافی به مرحله اجرا درمی‌آورد. در بعضی کشورها، طبق قوانین پتنت نیاز است مخترع بهترین حالت Best Mode برای ساختن یا به مرحله اجرا درآوردن را فاش کند.	۱۱
Drawing	نقشه	تصویرگری و نقشه کشیدن در تقاضانامه پتنت جهت درک اختراع امری مفید و ضروری است.	۲۱
European Patent Convention (EPC)	پیمان پتنت اروپایی	معاهده تأسیس سازمان پتنت اروپایی European Patent Organization (EPO) فراهم آورنده سیستم حقوقی مستقلی است که بر اساس آن، پتنت‌های اروپایی گرنت می‌شوند. در هر صورت بعد از گرنت، یک پتنت اروپایی حق واحد نیست، بلکه مجموعه از حقوق پتنت اساساً مستقل، به‌صورت ملّی قابل اعمال و قابل فسخ را شامل می‌شود. برای اطلاعات بیشتر به وب سایت www.wipo.int/wipolex/en/other_treaties مراجعه کنید.	۲۶، ۳۰
Exclusive right	حق انحصاری	حق داده شده به مالک پتنت یا هر شخص و گروهی که مالکیت به آنها منتقل شده است و دیگران را از ساختن، استفاده کردن، فروش، عرضه برای فروش، یا واردات آنچه هدف و موضوع اختراع است، بدون موافقت مالک و برای مدّتی محدود منع می‌کند.	۱، ۳، ۱۲
First-to-File	اولویت با فایل کردن	سیستمی که در آن بیشتر از یک نفر اظهارنامه اختراع ادعا شده را فایل می‌کند، به اولین شخصی که نسبت به فایل کردن اظهارنامه اقدام کرده است، پتنت اعطا می‌شود.	۱۸، ۱۹

واژه	معنی	شرح و توصیف	مرجع نمونه
First-to-invent	اولویت با اختراع کردن	سیستمی که در آن ممکن است بیشتر از یک شخص تقاضانامه‌های یک اختراع واحد را فایل کند. اولین مخترعی که فناوری یا اختراع را عملیاتی کرده است مستحق حفاظت پتنت است. ایالات متحده آمریکا برای اختراع‌هایی که تا قبل از ۱۵ مارس ۲۰۱۳ فایل شده‌اند سیستم اولویت با اختراع کردن را به کار می‌گرفت، ولی از ۱۶ مارس ۲۰۱۳ مشابه همه کشورهای جهان سیستم اولویت با فایل کردن را به‌کار گرفته است.	۱۸، ۱۹
Freedom to operate	آزادی عمل	شرایطی که در آن عملی مشخص مانند آزمایش یا تجاری‌سازی محصول، بدون نقض حقوق پتنت‌های معتبر دیگر انجام شود.	۱۴
Grace period	مهلت ارفاقی	قوانین بعضی کشورها مهلتی ارفاقی ۶ یا ۱۲ ماه، از لحظه‌ای که اختراع افشا می‌شود به مخترع یا متقاضی ثبت برای فایل کردن اظهارنامه می‌دهد که اختراع قابلیت پتنت شدن را بواسطه افشای ذکر شده از دست نمی‌دهد. البته مهلت ارفاقی برای متقاضی، تاریخ حق تقدم زودتر فراهم نمی‌کند.	۱۹، ۲۰
Industrial Applicability	کاربرد صنعتی	یکی از شاخص‌های قابل پتنت شدن، این است که اختراع در صنعت به گسترده‌ترین مفهوم آن ساخته و استفاده شود. در بعضی از کشورها به جای واژه کاربرد صنعتی **از مفید بودن (Utility)** استفاده شده است.	۱۰
Intellectual Property (IP)	مالکیت فکری	IP به آنچه توسط ذهن خلق می‌شود اشاره دارد؛ اختراعات، ادبیات و آثار هنری، نمادها، اسامی و طرحی‌هایی که در تجارت به‌کار می‌روند.	۴
International Patent Application	تقاضانامه پتنت بین‌المللی	تقاضانامه‌ای که برای حمایت از اختراع تحت پیمان همکاری ثبت اختراع Patent Cooperation Treaty PCT فایل می‌شود.	۳۰

واژه	معنی	شرح و توصیف	مرجع نمونه
International Patent Classification (IPC)	طبقه‌بندی بین‌المللی پتنت	سیستم سلسله مراتبی است که کل دامنه فناوری را به بخش‌ها، رده‌ها، زیررده‌ها و گروههایی برای طبقه‌بندی پتنت‌ها و مدل‌های کاربردی تقسیم می‌کند. IPC ابزاری ضروری برای بازیابی اسناد پتنت در جستجوی دانش پیشین است. برای اطلاعات بیشتر به وب سایت www.wipo.int/classification/ipc مراجعه کنید.	۱۵
Invention	اختراع	راه حلی برای مسأله مشخص در یک زمینه از فناوری است. اختراع می‌تواند در رابطه با محصول یا فرآیند باشد.	۲
Inventive Step	گام ابتکاری	این واژه تحت عنوان **غیربدیهی بودن** Non-obvious نیز شناخته می‌شود. یکی از شاخص‌های قابلیت پتنت شدن، این است که اختراع برای هر شخص با مهارت عادی در زمینه فناوری مرتبط بدیهی نباشد.	۱، ۶، ۹
Licensing agreement	تفاهم نامه لایسنس	قراردادی است بین مالک حقوق پتنت (لایسنس دهنده Licensor) و دیگران (لایسنس گیرنده Licensee) که در آن مجوز استفاده از آن حقوق، تحت شرایط توافق شده، به عنوان مثال در برابر آورده‌ای، معمولاً پرداخت مالی (هزینه یا حق امتیاز)، به دیگران واگذار می‌شود.	۳، ۳۳-۳۵، ۳۹
Non-disclosure agreement (NDA)	قرارداد عدم افشا	واژه(**تفاهم‌نامه‌محرمانگی**) confidentiality agreement را ببینید.	۴، ۱۸
Non-obvious	غیربدیهی بودن	واژه (**گام ابتکاری**) inventive step را ببینید.	۱، ۶، ۹
Novelty	تازگی، میزان جدید بودن	یکی از شاخص‌های قابل پتنت شدن، این است که اختراع باید در مقایسه با دانش پیشین جدید باشد. هنگامی که اختراع بتواند تنها در یک منبع دانش پیشین پیدا شود، گفته می‌شود که پیش‌بینی شده است. تازگی چیزی نیست که بتواند اثبات یا ایجاد شود فقط نبود تازگی می‌تواند ثابت شود.	۶، ۸، ۱۹، ۲۸

واژه	معنی	شرح و توصیف	مرجع نمونه
The Paris Convention for the Protection of Industrial Property	پیمان نامه پاریس برای حمایت از مالکیت صنعتی	این پیمان‌نامه توسط سازمان جهانی مالکیت فکری اداره می‌شود، پیمان پاریس اولین توافقنامه بین‌المللی اصلی مرتبط با حمایت از حقوق مالکیت صنعتی شامل پتنت است.؛ به عنوان مثال، این پیمان قوانینی برای کمک به مردم یک کشور برای گرفتن حمایت از سایر کشورها برای آفرینش‌های فکری آنها و **حق تقدم** ارائه می‌دهد.	
Patentable subject matter	موضوع با قابلیت پتنت شدن	دامنه فناوری است که قوانین یک کشور اجازه حمایت تحت پتنت را می‌دهد. در حالت کلی، موضوع با قابلیت پتنت شدن بر اساس قوانین مربوطه پایه‌گذاری شده و معمولاً به صورت موارد استثناهای پتنت شدن تعریف می‌شوند. قانون کلی این است که حمایت از تمام زمینه‌های مربوط به فناوری فراهم است.	۶، ۷
Patent	پتنت، گواهی اختراع	سندی است که توسط یک اداره دولتی (یا یک اداره منطقه‌ای به نمایندگی از چندین کشور) بر اساس تقاضانامه صادر می‌شود. اختراع را توصیف می‌کند و یک حق انحصاری با زمان محدود برای ساختن، استفاده کردن، یا فروش یک محصول یا فرآیند به مالک آن اعطا می‌کند.	۱
Patent application	تقاضانامه پتنت	تقاضانامه‌ای که برای حمایت از اختراع به اداره اختراع ارسال می‌شود. یک تقاضانامه از درخواست، شرح و توصیف اختراع، یک یا چند ادعای اختراع، یک یا چند نقشه (اگر لازم باشد) و خلاصه توصیف اختراع تشکیل شده است. این واژه همچنین برای ارجاع به روند درخواست برای یک پتنت هم به‌کار برده می‌شود.	۵، ۸، ۱۱، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۱۸، ۱۹، ۲۱، ۲۵، ۲۶، ۲۸

واژه	معنی	شرح و توصیف	مرجع نمونه
Patent Cooperation Treaty (PCT)	پیمان همکاری پتنت	پیمانی بین‌المللی است که توسط سازمان جهانی مالکیت فکری World Intellectual Property Organization (WIPO) اداره می‌شود. سیستم PCT فایل کردن تقاضانامه پتنت در سراسر جهان را تسریع می‌کند و به متقاضیان پتنت زمان بیشتری می‌دهد برای تصمیم‌گیری در خصوص اینکه نهایتاً در کدام کشورها در جستجوی حمایت پتنت باشند. پیمان PCT امکان فایل کردن تنها با یک تقاضانامه بین‌المللی در همه کشورهای عضو و آماده‌سازی گزارش جستجو و نظریه کتبی (توسط یکی از ادارات اصلی ثبت اختراع دنیا که به عنوان مرجع بین المللی شناخته می‌شود)، که امکان پتنت شدن را اطلاع و در اختیار متقاضی قرار می‌دهد. سپس متقاضی می‌تواند تصمیمی آگاهانه دربارهٔ محل و چگونگی فایل کردن درخواست پتنت ملّی بگیرد. تنها در این زمان نیازمند پرداخت هزینه‌های ترجمه و هزینه‌های محلی است. پتنت‌هایی که از تقاضانامه‌های PCT منتج می‌شوند پتنت‌های ملّی هستند که توسط ادارات محلی صالحه بر مبنای قوانین محلی گرنت می‌شوند. امّا هر کدام از کشورهای عضو باید تاریخ اصلی فایل توسط متقاضی را برای مواردی مانند اولویت به رسمیت شناختن موارد یافت شده در دانش پیشین، به منظور تحلیل قابلیت پتنت شدن به رسمیت بشناسند. برای کسب اطلاعات بیشتر به وب سایت www.wipo.int/pct مراجعه کنید.	۳۰-۲۷

واژه	معنی	شرح و توصیف	مرجع نمونه
Patent information	اطلاعات پتنت	اطلاعات فنی و حقوقی که در اسناد پتنت موجود است و به صورت دوره‌ای توسط اداره اختراع منتشر می‌شود. تقریباً دو سوم اطلاعات فنی که در پتنت‌ها منتشر و افشا می‌شوند هرگز در هیچ منبع دیگری منتشر نشده‌اند. این مسأله، اطلاعات پتنت را تنها مجموعه جامع داده‌های فناورانه طبقه‌بندی شده ساخته است.	۱۵-۱۴
PATENTSCOPE	سایت اختراعات WIPO	سیستم جستجوی رایگان آنلاین سازمان جهانی مالکیت فکری است، که شامل تمام تقاضانامه‌های PCT به همراه اسناد پتنت منتشر شده توسط ادارات ملّی و منطقه‌ای مشارکت کننده است. برای کسب اطلاعات بیشتر به وب سایت www.wipo.int/patentscope مراجعه کنید.	
Person skilled in the art	فرد ماهر در رشته	یک فرد فرضی با دانش و مهارت معمول در یک زمینه فنی مشخص بدون آنکه نابغه شناخته شود. در اکثر قوانین پتنت، فرد با مهارت عادی در هر رشته به عنوان مرجعی برای تعیین یا حداقل جهت ارزیابی اینکه آیا یک اختراع شامل گام ابتکاری است و آیا به اندازه کافی در شرح و توصیف تقاضانامه پتنت افشا شده، در نظر گرفته می‌شود.	۹، ۱۱، ۲۱
Prior art	دانش پیشین	تمام دانش و آگاهی مرتبط که قبل از تاریخ حق تقدم یک تقاضانامه پتنت موجود بوده است. در بعضی کشورها بین انتشارات چاپی، افشای شفاهی و کاربری اولیه و جایی که انتشار یا افشا اتفاق افتاده متفاوت است.	۱۵
Priority date	تاریخ تقدم	همچنین به عنوان **تاریخ موثر فایل کردن** پتنت و تاریخ فایل کردن اولین تقاضانامه پتنت شناخته می‌شود که به عنوانِ حق تقدم ادعا می‌شود. این تاریخ معمولاً برای تعیین دانش پیشین مرتبط برای ارزیابی تازگی و گام ابتکاری مهّم است.	۲۱، ۲۸

واژه	معنی	شرح و توصیف	مرجع نمونه
Priority right	حق تقدم	یک حق محدود به زمان است که با اولین فایل کردن تقاضانامه پتنت آغاز می‌شود. تأثیر حق تقدم این است که هر گونه فایل کردن تقاضانامه پتنت برای اختراع مشابه در کشورهای مشخص دیگر قبل از انقضای دوره تقدم نباید به دلیل هر عملی که در این فاصله انجام شده است، به عنوان مثال فایل کردن دیگری بی‌اعتبار گردد. هنگامی که تقاضانامه‌های بعدی فایل می‌شوند، متقاضی باید ادعای اولویت اولین تقاضانامه را به منظور استفاده از حق تقدم داشته باشد. مبنای حق تقدم ماده ۴ پیمان پاریس است.	۲۱، ۲۸
Provisional patent application (PPA)	تقاضانامه پتنت موقت	مفهوم PPA می‌تواند به عنوان «فایل کردن پتنت اولیه موقت کم هزینه» در نظر گرفته شود. این نوع پتنت تنها شامل بخشی از اطلاعات لازم در یک تقاضانامه پتنت معمول است و به متقاضی اجازه می‌دهد که سریعاً از تاریخ فایل کردن اولیه اطمینان یابد. در ادامه یک تقاضانامه پتنت معمول باید طی یکسال فایل شود وگرنه این تقاضانامه رها شده تلقی می‌گردد.	۱۶، ۲۰
Publication	انتشار	انتشار می‌تواند در مراحل متفاوتی از روند ثبت اختراع انجام شود. در بعضی کشورها اسناد پتنت تنها یکبار بعد از اینکه گواهی اختراع گرنت شد و در بقیه کشورها تقاضانامه پتنت ۱۸ ماه بعد از تاریخ فایل یا تاریخ حق تقدم ادعا شده، به صورت عمومی منتشر می‌شوند. انتشار یک تقاضانامه پتنت، تاریخی را مشخص می‌کند که برای عموم مردم قابل دسترس است.	۵، ۱۶، ۲۳
Public domain	حوزه عمومی	عموماً وقتی یک اختراع یا کار خلاقانه در حوزه عمومی در نظر گرفته می‌شود که هیچگونه محدودیت قانونی برای استفاده عموم از آن نباشد.	۵، ۱۴، ۲۴

واژه	معنی	شرح و توصیف	مرجع نمونه
Regional patent application	تقاضانامه‌پتنت منطقه‌ای	تقاضانامه‌ای که برای حمایت از یک اختراع در یک اداره اختراع منطقه‌ای فایل می‌شود.	۳۰، پیوست ۳
Royalty	حق امتیاز	نوعی از پرداخت بر مبنای درصدی از درآمد یا واحدِ فروش که بر اساس یک تفاهم نامه، معمولاً تفاهم نامه لایسنس انجام می‌شود.	۳۳، ۳۵
Territorial right	حق سرزمینی	حقوقی است که تنها در کشورها یا مناطقی که آن حق پایه‌گذاری شده و به صورت قانونی، قابل اعمال می‌باشد.	۱
Unity of invention requirement	الزام اختراع واحد	در اکثر قوانین پتنت، هر تقاضانامه باید در ارتباط با تنها یک اختراع باشد. شامل شدن چندین اختراع در یک تقاضانامه تنها در صورتی اجازه داده می‌شودکه همه در ارتباط با هم یک مفهوم اختراع را تشکیل بدهند. این الزام از آن جهت است که از فایل کردن یک تقاضانامه پتنت برای چندین اختراع جلوگیری می‌کند در حالی که تنها یک هزینه پرداخت می‌شود. اختراع واحد همچنین طبقه‌بندی اسناد پتنت را آسانتر می‌کند.	۲۶
Utility	کاربردپذیری - سودمندی	یکی از شاخص‌هایی است که در بعضی کشورها به جای **کاربرد صنعتی داشتن** به‌کار می‌رود. یک اختراع زمانی مفید است که عملکرد مشخص و سود قابل شناسایی داشته باشد.	۱۰
Utility model	مدل سودمند	همچنین تحت عناوین **پتنت با مدّت محدود، پتنت کوچک**، یا **پتنت برای نوآوری** هم شناخته می‌شود. مدل سودمند فرم خاصی از حقوق مالکیت فکری اختراع است که توسط بعضی کشورها برای مخترعان یا مالکان برای مدت زمان محدودی گرنت می‌شود. طول مدت حمایت، کوتاه‌تر از پتنت معمول است و همچنین شرایط برای گرفتن این نوع از پتنت ساده‌تر است. مدل‌های سودمند، می‌توانند جایگزین مهّمی برای پتنت معمول در کشورهایی باشند که این نوع پتنت فراهم است.	۴، ۶، ۲۳

سوءتفاهم‌ها و افسانه‌ها دربارهٔ پتنت

من می‌توانم برای یک ایده پتنت بگیرم.

یک ایده نمی‌تواند پتنت شود، زیرا ایده تنها بیان مسأله‌ای است که باید حل و به صورت فنی پیاده سازی شود (شماره ۱). مثلاً ممکن است با خود بگویید: "عالی است اگر ماشین لباسشویی بتواند لباس‌ها را بدون آب بشوید و دوستدار طبیعت شود!" در این مرحله، شما اختراعی ندارید، بلکه صرفاً نیاز یا مسأله را شناسایی کرده‌اید. **اختراع** راه حل مسأله ذکر شده است (شماره ۲). شما باید ماشین لباسشویی طراحی کنید که اجازه شستشوی بدون استفاده از آب را بدهد. اختراع یک چیز ملموس را به اندازه‌ای توصیف می‌کندکه شخصی دیگر بتواند آن را بسازد.

شما نمی‌توانید ایده یا پیشنهاد برای یک فرآیند جدید، ماشین، نحوه ساخت و مواردی از این دست را پتنت کنید. بلکه تنها می‌توانید اختراع واقعی را پتنت کنید و باید برای اداره اختراع شرح و توصیف فنی کامل از نحوه عملکرد واقعی اختراع فراهم کنید (شماره ۱۱).

ایده‌ها می‌توانند توسط دیگران گرفته شوند، بنابراین بسیار خردمندانه است که ایده خودتان را تا وقتی بسط و گسترش دهید و یک تقاضانامه پتنت فایل کنید، به‌صورت راز نگه دارید یا تنها آن را با افرادی که اطمینان دارید به اشتراک بگذارید. اگر نیاز است ایده خودتان را برای دیگران شرح دهید، بهتر است ابتدا، از همه آنها بخواهید که توافقنامه رازداری امضا کنند (شماره ۵).

من باید قبل از تبدیل ایده‌ام به اختراعی که کار کند، یک پتنت فایل کنم.

پتنت کردن همیشه باید در زمان مناسب انجام شود. قبل از فایل کردن تقاضانامه پتنت این گام‌ها را بردارید:

- امکان‌پذیری فنی و پیاده سازی ایده خودتان تا مرحله اختراع را تعیین کنید.
- پتانسیل اقتصادی اختراع را ارزیابی کنید. تصمیم بگیرید، آیا اختراع به اندازه کافی ارزشمند است و ارزش زمان، تلاش و هزینه‌ای را داشته باشد که برای پتنت و پیگیری گرنت شدن آن انجام می‌شود.
- جستجوی قابلیت گرفتن پتنت را انجام بدهید.
- اطلاعاتی که برای نوشتن تقاضانامه لازم است جمع‌آوری کنید و تطبیق دهید (شماره ۱۸).

هم زمان با فایل تقاضانامه پتنت، اختراع هم بلافاصله با پتنت محافظت می‌شود.

اختراع تنها از تاریخی که پتنت گرنت می‌شود به صورت کامل تحت حمایت قرار می‌گیرد (شماره ۲۳). البته هیچ تضمینی برای اینکه پتنت گرنت شود وجود ندارد، زیرا ممکن است اداره اختراع بنا بر دلایلی تقاضانامه شما را رد کند؛ مثلاً اگر اختراع ادعا شده نتواند الزامات پتنت را فراهم کند (شماره ۶) یا شخصی دیگر پیش از شما آن را برای عموم افشا کرده باشد، مانند اینکه مقاله‌ای در مورد آن منتشر کرده باشد(شماره ۱۹). در بعضی کشورها حق حمایت موقت به تقاضانامه پتنت، هنگامی که منتشر شده ولی هنوز گرنت نشده است اعطا می‌شود.

گرنت پتنت؛یعنی دولت کارکرد اختراع یا ارزش اقتصادی آن را تایید کرده است.

دولت خودش را درگیر اینکه آیا اختراع کار می‌کند یا از نظر اقتصادی ارزشمند است نمی‌کند. بعضی از ادارات اختراع، تنها اسناد رسمی تطابق موضوع اختراع با قانون را بررسی و صحه‌گذاری می‌کنند. اداره اختراع تقاضانامه را به این دلیل بررسی می‌کند تا مطمئن شود که الزامات اداری و قابلیت پتنت دارد، امّا اختراع ارائه شده برای صحه‌گذاری عملکرد آن بررسی نمی‌شود. (شماره ۱۶ را برای کسب اطلاعات بیشتر در مورد روند داوری پتنت مشاهده کنید.)

پتنت مرا ثروتمند می‌کند.

هیچ تضمینی برای فروش اختراع پتنت شده وجود ندارد. در حقیقت، ۹۰ درصد پتنت‌ها هیچگونه درآمدی ایجاد نمی‌کنند. دلایل گسترده‌ای برای این موضوع وجود دارد؛ مانند ارزیابی ناکافی از پتانسیل اقتصادی ، تبلیغات و بازاریابی ناکافی. از آنجایی که هزینه‌های فراوانی در رابطه با پتنت کردن اختراع و حتی بیشتر از آن برای ورود به بازار وجود دارد، تحلیل هزینه_سود پیش از سرمایه‌گذاری برای حمایت از اختراع، با استفاده از پتنت بسیار مهّم است (شماره‌های ۱۷، ۳۱ و۳۲).

پتنت حق ساختن، استفاده و فروش محصولی که با اختراع من پوشش داده می‌شود به من می‌دهد.

پتنت تنها مالک آن را قادر می‌سازد که دیگران را از ساختن، استفاده و فروختن آن چیزی که توسط ادعاهای پتنت پوشش داده می‌شود محروم کند. دارنده پتنت قبلی با ادعاهای گسترده‌تر، مخترع پتنت با ادعاهای محدودتر را از استفاده پتنت خودش منع می‌کند.

باید برای به حداکثر رساندن ارزش اختراع پتنت بگیرم

لزوماً خیر. در حقیقت بر اساس طبیعت اختراع، شکل‌های دیگری از حمایت قانونی برای استراتژی کسب و کار؛ مانند مدل‌های کاربردی یا اسرار تجاری بهتر است (مطلب شماره ۴). امّا برای گرفتن مزایای حاصل از پتنت باید تحلیل هزینه_سود را قبل از فایل کردن تقاضانامه پتنت، برای محاسبه زمان و هزینه پرداخت‌های دوره‌ای نگهداری پتنت انجام بدهید.

هنگامی که اختراع پتنت شد، اداره اختراع جلوی نقض دیگران را می‌گیرد

اداره اختراع حقوق پتنت شما را اعمال نمی‌کند. شما به عنوان مالک پتنت برای نظارت و اعمال حقوق خودتان مسئول هستید (شماره ۴۱). این مسأله نیازمند آن است که پیگیری حقوقی برای نقض پتنت در دادگاههای ملّی داشته باشید.

اگر پتنت را در کشور خودم بگیرم، حقوق پتنت من در سرتاسر جهان قابل اعمال است.

در حال حاضر هیچگونه «پتنت جهانی» یا «پتنت بین‌المللی» وجود ندارد که به‌صورت واحد بتواند حقوق پتنت را در سراسر جهان اعمال کند. در حالت کلی، تقاضانامه برای پتنت باید در هر کشور جداگانه فایل شود و پتنت برای **هر کشوری** که شما برای اختراع خودتان به دنبال حمایت آن هستید، بر اساس قوانین همان کشور، جداگانه گرنت و اعمال می‌شوند. در بعضی **اداره‌های منطقه‌ای اختراع**، مثل اداره اختراع اروپا (EPO) یا سازمان مالکیت فکری منطقه‌ای آفریقایی (ARIPO)، تقاضانامه‌های پتنت منطقه‌ای را پذیرفته و گرنت می‌کنند به طوری که فایل کردن و گرنت شدن پتنت در هر یک از کشورهای عضو آن منطقه اثر یکسان دارد (شماره‌های ۲۷ تا ۳۰). اصطلاح «**پتنت اروپایی**» تنها شکل کوتاه شده برای دسته‌ای از حقوق پتنت ملی و سرزمینی حاصل از تقاضانامه تسهیل شده تحت پیمان پتنت اروپایی (EPC) است. این مفهوم در برابر سازمان‌های مرتبط با اتحادیه اروپایی مشهور به «علامت تجاری جامعه اروپایی» و «طرح صنعتی جامعه اروپایی» (البته سازمانی تحت عنوان «پتنت جامعه اروپایی» نیز در انتظار برای تصویب است) قرار دارد که حق مالکیت فکری واحد برای سرزمین‌های جامعه اروپایی ایجاد می‌کند.

علاوه بر این، هر یک از افراد مقیم یا دارای ملّیت کشورهای عضو **پیمان همکاری ثبت اختراع** (PCT) می‌توانند تقاضانامه بین‌المللی را تحت این پیمان فایل کنند. این سیستم اجازه می‌دهد که تقاضانامه اثری معادل با تقاضانامه‌های ملّی فایل شده در هر

یک از کشورهای امضا کننده پیمان PCT داشته باشد (شماره ۳۰). سیستم تشکیل پرونده بین‌المللی PCT به پتنت بین‌المللی منتهی نمی‌شود، بلکه فرآیند گرفتن پتنت در چندین کشور را فراهم می‌کند. پتنت‌های حاصله از تقاضانامه‌های PCT پتنت‌های ملّی یا منطقه‌ای هستند که توسط اداره‌های پتنت محلّی صالحه، مطابق با قوانین محلی گرنت می‌شوند. در هر حال از آنجایی که همه این پتنت‌ها اساساً بر مبنای تقاضانامه یکسان برای اختراع گرنت می‌شوند، ادعاها و بقیه محتوای پتنت‌ها بر پایه PCT به‌صورت عمومی یکسان هستند (منوط به تغییرات در مسیر پیگیری حقوقی در فاز ملّی).

ذکر این نکته مهّم است، برای حمایت از اختراع خودتان در همه کشورهایی که محصول ساخته، توزیع و فروخته می‌شود یا فرآیند آن به‌کار برده می‌شود، استفاده از این سیستم‌های تشکیل پرونده منطقه‌ای و بین‌المللی پتنت می‌تواند فرآیند تشکیل پرونده چند ملّیتی را تسریع ببخشد و آسان سازد.

رویه‌ها و الزامات ماهوی برای گرنت پتنت و همچنین میزان هزینه‌های مورد نیاز در هر کشور یا منطقه متفاوت است. بنابراین توصیه می‌شود با وکیل یا کارگزار اداره مالکیت فکری کشورهای مورد نظر مشورت نمائید. فهرستی از آدرس‌های اینترنتی و فهرست راهنمای ادارات مالکیت فکری در وب سایت زیر موجود است:

www.wipo.int/directory/en/url.jsp

در هر کشوری که علاقه‌مند به حمایت پتنت هستم، باید در یک روز تقاضانامه را فایل کنم تا مطمئن شوم که از مزیت تاریخ اولین فایلینگ سود می‌برم.

هنگامی که تقاضانامه پتنت در یک کشور فایل می‌شود، به تاریخ فایل کردن اولین تقاضانامه، تاریخ حق تقدم گفته می‌شود. هرگونه تقاضانامه بعدی که در کشورهای دیگر عضو پیمان پاریس یا سازمان تجارت جهانی طی ۱۲ ماه (یعنی در دوره حق تقدم) فایل شود و همان موضوع را پوشش دهد، می‌تواند از مزیت تاریخ اولین تقاضانامه استفاده کند. این موضوع شامل فایل کردن **تقاضانامه بین‌المللی** تحت پیمان PCT هم می‌شود. بدین ترتیب تقاضانامه‌های بعدی که در دوره حق تقدم فایل می‌شوند بر تقاضانامه‌هایی که برای همان اختراع توسط دیگران بعد از تاریخ حق تقدم فایل شده‌اند، اولویت خواهند داشت (شماره ۲۸).

وکیل پتنت، حق فایل کردن تقاضانامه پتنت شما را دارد.

برای تقاضانامه‌های داخلی، هر شخصی می‌تواند تقاضانامه پتنت را آماده و فایل کند، امّا این کار بسیار پیچیده است و ریسک زیادی بدون کمک گرفتن از یک کارگزار یا وکیل پتنت دارد. توجه داشته باشید تقاضانامه‌های خارجی در قوانین اکثر کشورها، نیاز است توسط وکیل یا کارگزار مقیم همان کشور ارائه شوند (شماره ۲۵).

پتنت همه آنچه در نقشه‌های آن به نمایش می‌گذارد، مورد حمایت قرار می‌دهد.

ادعاهای تقاضانامه پتنت، نه نقشه‌های آن، محدوده حمایت از پتنت را تعیین می‌کنند. نقشه‌ها معمولاً به نمایش جزئیات فنی اختراع کمک می‌کنند، امّا همیشه بخش ضروری تقاضانامه نیستند. در حالی که ادعاها برای تقاضانامه حیاتی هستند و باید با دقّت نوشته شوند تا به‌صورت مناسب از اختراع حمایت کنند (شماره ۲۱).

هیچ قسمتی از اختراع خودم را از محصولات موجود کپی نکرده‌ام بنابراین مطمئن هستم هیچ پتنتی را نقض نکرده‌ام.

ادعاهای مربوط به نقض پتنت بر مبنای اینکه نقض کننده در خصوص پتنت اختراع شده آگاهی داشته یا به عمد آن را کپی کرده نیستند. پتنت‌های دیگران می‌توانند نقض شوند بدون آنکه نقض‌کننده حتی هیچ ایده‌ای از پتنت‌های موجود داشته باشند. به همین دلیل بسیار مهّم است که قبل از سرمایه‌گذاری سنگین روی اختراع و آماده‌سازی آن برای بازار، جستجوی دانش پیشین انجام شود (شماره‌های۱۴،۱۵).

اختراع من تنها بهبودی بر فناوری موجود است، بنابراین نمی‌توانم پتنت بگیرم.

تعداد بسیار زیادی از اختراعات پتنت شده بهبود کوچکی بر فناوری‌های موجود هستند. نیازی نیست که اختراع پیشرفت بسیار بزرگی در زمینه کاری ایجاد کند تا واجد شرایط پتنت شود. تا هنگامی که اختراع الزامات قابلیت پتنت شدن را برآورده کند شما مختار هستید برای پتنت نمودن اقدام کنید (شماره ۶). البته، اگر از فناوری‌های پتنت شده دیگران در اختراع خودتان استفاده کنید، نیاز است تا از مالک پتنت‌های دیگر به منظور تجاری‌سازی اختراع پتنت شده خودتان لایسنس بگیرید.

پتنت موقت (provisional) روش معمول یا قدم اولیه مطلوب در مسیر گرفتن پتنت است.

تقاضانامه‌های پتنت موقت تنها در بعضی کشورها امکان‌پذیر است که هزینه فایل کردن آنها کمتر است، امّا تقاضانامه پتنت کامل باید قبل از ۱۲ ماه از دوره موقت فایل شود تا بتواند از اختراع حمایت کند. بر اساس استراتژی کسب و کار خودتان، می‌توان هزینه و سودهایی در خصوص به‌کارگیری تقاضانامه موقت بر شمرد. جزئیات اینکه چگونه پتنت موقت اجرا می‌شود در هر کشوری متفاوت است. بهتر است در این مورد با وکیل پتنت مشورت کنید.

مطالبی که در پتنت‌های منقضی شده نشان یا توصیف شده می‌توانند دوباره پتنت شوند.

هنگامی که پتنت منقضی می‌شود، اختراع برای استفاده عموم آزاد و رایگان است بنابراین نمی‌تواند مجدداً پتنت شود. به علاوه از آنجایی که اختراع پتنت شده منقضی شده و با انتشار تقاضانامه پتنت برای عموم افشا شده است، دیگر نمی‌توان شرط «تازگی یا نو بودن» را به عنوان الزامات دارای قابلیت پتنت شدن در نظرگرفت (شماره ۸).